

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม เอกสารงานและวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาการ โนม่น้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์ โดยใช้
กิจกรรมนอกห้องเรียนสำหรับนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

1. การเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
2. แนวคิดการจัดการเรียนการสอน
 - 2.1 ความหมายของการเรียนการสอน
 - 2.2 องค์ประกอบของการเรียนการสอน
 - 2.3 ลักษณะของการจัดการเรียนการสอน
 - 2.4 การจัดรูปแบบการสอนและระบบการเรียนการสอน
3. แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้แบบบูรณาการ
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร
5. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้
6. แนวคิดในการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนของนักศึกษา
 - 6.1 ความหมายของกิจกรรมนอกห้องเรียน
 - 6.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมนักศึกษา
 - 6.3 ประเภทของกิจกรรมนอกห้องเรียน
 - 6.4 ประโยชน์และความสำคัญของกิจกรรมนอกห้องเรียน
 - 6.5 ปัญหาในการทำกิจกรรมนอกห้องเรียนของนักศึกษา
7. ข้อมูลเกี่ยวกับคณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. กรอบแนวคิดในการวิจัย
10. สมมติฐานการวิจัย

การเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาของชาติไว้ในหมวดที่ 4 ตั้งแต่มาตรา 22 ถึง มาตรา 30 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและประสบการณ์การเรียนรู้ยึดหลักดังนี้

1.1 ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นจึงต้องจัดสภาวะแวดล้อม บรรยากาศรวมทั้งแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้หลากหลาย เพื่อเอื้อต่อความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจเหมาะสมแก่วัย และศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่และเป็นการเรียนรู้กันและกัน อันก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง

1.2 ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การเรียนการสอนมุ่งเน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น มีนิสัยรักการเรียนรู้ และเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. มุ่งปลูกฝังและสร้างลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน โดยเน้นความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและบูรณาการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งการฝึกทักษะและกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ใช้ความรู้โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.2 ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

2.3 ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการรู้จักประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

2.4 ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

2.5 ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

3. กระบวนการเรียนรู้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

3.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3.2 ให้มีการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

3.4 จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

3.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

3.6 ผู้เรียนและผู้สอนเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

3.7 การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของชีวิตมนุษย์ เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงว่าบุคคลนั้นมีความเจริญเติบโต

สุนน อมรวิวัฒน์ (2543 : 19) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นหัวใจของการศึกษา ดังนั้นสถานศึกษา คือโรงที่จัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างได้ผล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 30 ได้กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น รัก การอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและ แหล่งวิทยาการต่างๆ

6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

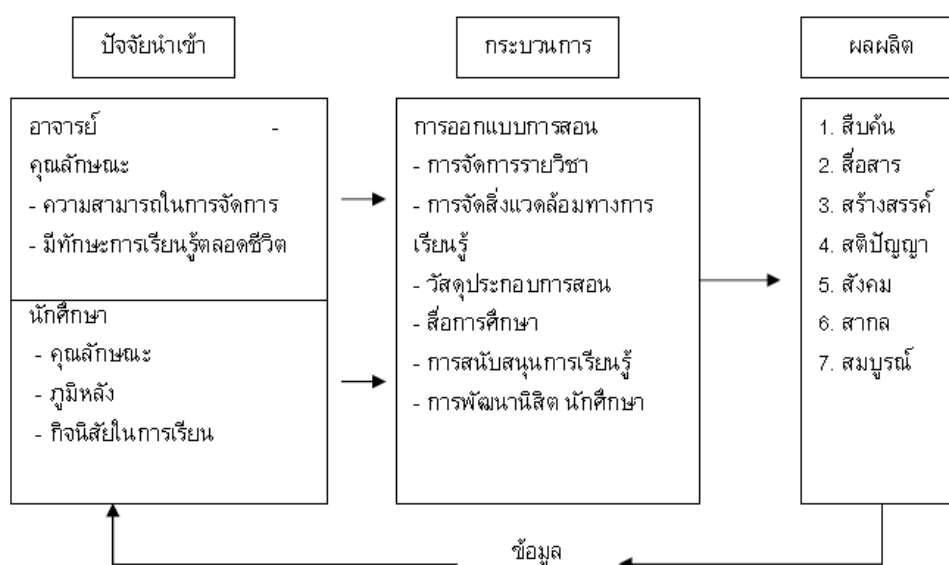
ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ (2543 : 20) กล่าวถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูป กระบวนการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษามี 3 ประการ คือ

1. ความสอดคล้องกับสภาพที่แท้จริง คือสาระที่ผู้เรียนได้รับจะต้องเป็นเรื่องราวที่ สัมพันธ์กับสภาพชีวิตจริงหลักสูตรจึงต้องบูรณาการให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน

2. การเรียนรู้ตามสภาพที่แท้จริง การเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจะต้องพิจารณาจาก ธรรมชาติของผู้เรียน เจื่อนไขที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานที่ แหล่งเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยง ความรู้ในชีวิตจริงอย่างลึกซึ้ง โดยการจัดทำกับข้อมูลในลักษณะการสังเคราะห์ อธิบาย ตั้งสมมติฐาน หรือสรุปเพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจใหม่ๆ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นอย่างเป็น ธรรมชาติ

3. การประเมินตามสภาพที่แท้จริง เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนโดยมุ่งพิจารณาจาก พฤติกรรมการปฏิบัติและผลงาน วิธีการหลักที่นำมาใช้คือการสังเกต สัมภาษณ์ และตรวจสอบ ผลงานซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ในสภาพจริงที่เป็นปกติ ส่วนใหญ่มักเก็บรวบรวมไว้เป็นแฟ้มสะสม งาน ภาระงานสำคัญของผู้เรียนในการประเมินตามสภาพที่แท้จริง คือ การที่ต้องจัดระบบสังเคราะห์ อธิบาย ตีความข้อมูลที่ซับซ้อน ต้องหาทางเลือกและแก้ปัญหา มีโอกาสนำความรู้ความเข้าใจมาใช้ แก้ปัญหาที่เชื่อมโยงกับโลกที่เป็นจริงนอกห้องเรียน

พันธศักดิ์ พลสารัมย์ และคณะ (2543 : 19) ได้สำรวจเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ ระดับอุดมศึกษาของประเทศต่าง ๆ พบว่า การสอนไม่ควรจำกัดเฉพาะการฝึกอบรมวิชาเฉพาะสาขา พันธกิจของอุดมศึกษา คือ การให้การฝึกอบรมวิชาเฉพาะ วิชาพื้นฐาน และวิชาต่างๆ ที่ให้ความรู้ทั่วไปในการดำรงชีวิต สถาบันอุดมศึกษาจะต้องพัฒนาจิตใจแห่งการใฝ่รู้ใฝ่แก่นักศึกษาและพัฒนาให้เป็นคนที่สมบูรณ์ กระบวนการเรียนรู้จะต้องเน้นการเรียนมากกว่าการสอน โดยเน้นให้นักศึกษารู้จักวิธีเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learning how to learn) จะต้องนำวัฒนธรรมของข้อมูลข่าวสารเข้ามาสู่ระบบอุดมศึกษาของภูมิภาค เทคโนโลยีจะเป็นตัวเร่งที่สำคัญที่จะกระตุ้นการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาทั้งในสถาบันและการศึกษาทางไกลการปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย การจัดการเรียนการสอนจะต้องยึดนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง เน้นการเรียนรู้มากกว่าการสอน โดยให้นักศึกษารู้จักวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีจิตใจแห่งการใฝ่รู้ รู้จักแสวงหาความรู้ตลอดเวลา ฝึกให้มีความสามารถในการวิพากษ์หรือการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ มีความคิดริเริ่ม มีทักษะในการประกอบอาชีพอิสระ และยึดมั่นในวัฒนธรรมสันติ ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 การเรียนรู้ระดับปริญญาตรีที่มีประสิทธิภาพ

ที่มา : พันธศักดิ์ พลสารัมย์ และคณะ, (2543 : 19)

สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาจะต้องพัฒนาจิตใจแห่งการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษาและพัฒนาให้เป็นคนที่สมบูรณ์ กระบวนการเรียนรู้จะต้องเน้นการเรียนรู้มากกว่าการสอน โดยเน้นให้นักศึกษารู้จักวิธีเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learning how to learn) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาแบบองค์รวม ได้รับการฝึกให้มีศักยภาพในการสร้างรูปแบบการคิด ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนได้ ถูกต้องแม่นยำ ด้วยความรู้ลึกที่ถึงแก่น อันเป็นการสร้างบุคลิกภาพที่ถึงแก่น และสามารถจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดสาระที่จะเรียนรู้ ทำกิจกรรมและปฏิบัติจริง จนค้นพบข้อมูลความรู้ และวิธีการปฏิบัติด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

แนวคิดการจัดการเรียนการสอน

1. ความหมายของการเรียนการสอน

1.1 ความหมายของการเรียนหรือการเรียนรู้ (Learning) ซึ่งมีนักการศึกษาและนักวิชา ได้ให้นิยามและคำจำกัดความ เกี่ยวกับความหมายของการเรียนหรือการเรียนรู้ ดังนี้

ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ (2541 : 55) กล่าวว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมอันเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่ค่อนข้างถาวรและเป็นไปในทางที่สังคมต้องการ

สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ (2542 : 7) เสนอว่า การเรียนรู้ หมายถึง การปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิด และพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ ซึ่งควรเป็นการปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

จากความหมายดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิดและพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ไปในทางที่ดีขึ้นและที่สังคมต้องการ

1.2 ความหมายของการสอน (Teaching) ซึ่งมีนักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้นิยาม และคำจำกัดความ เกี่ยวกับความหมายของการสอน ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 2) การสอน คือ การจัดดำเนินการของผู้สอนเพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยผู้เรียนจะทำกิจกรรมที่อาศัยกระบวนการทางสมอง เช่น ฟัง อ่าน พูด เขียน โยงความสัมพันธ์เปรียบเทียบเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การดำเนินการของผู้สอนอาจอยู่ในรูปการ บรรยาย อธิบาย สาธิตให้อ่านเนื้อหาสาระ ให้อภิปราย ให้อ่านแบบฝึกหัด ให้ศึกษาจากสื่อต่าง ๆ เป็นต้น

จำเนียร ศิลปะวานิช (2538 : 121) การสอน คือ กระบวนการต่าง ๆ ที่กระทำหรือส่งเสริมหรืออำนวยความสะดวกให้กับบุคคลเจริญงอกงามทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งสามารถปรับตัวเองให้ชีวิตมีความสุข

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การสอน หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ผู้สอนดำเนินการเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

1.3 ความหมายของการเรียนการสอน

ในปัจจุบันการเรียนและการสอนมักใช้ควบคู่กันไปเป็นคำเดียวกันโดยเรียกว่า “การเรียนการสอน ” ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ทิสนา เขมมณี (2551 : 5) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอน หมายถึง สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ และได้รับการพิสูจน์และทดสอบแล้วว่า มีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนได้

กล่าวโดยสรุป การเรียนการสอน เป็นกระบวนการที่มีการวางแผนเพื่อจัดสภาพการณ์ให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งในระหว่างการศึกษาปฏิสัมพันธ์นั้นผู้สอนก็จะได้เรียนรู้จากผู้เรียนด้วย

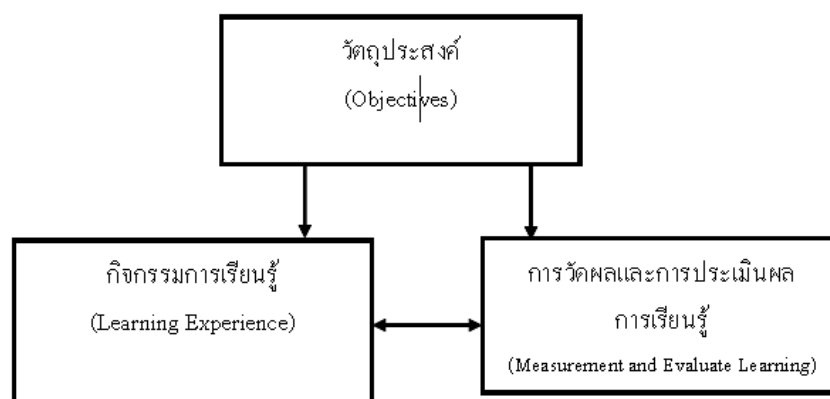
2. องค์ประกอบของการเรียนการสอน

2.1 วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน

2.2 กิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนบรรยากาศของการเรียนการสอน สื่อต่าง ๆ ที่ช่วยให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จ ซึ่งต้องสอดคล้องกับตัวอาจารย์ผู้สอนและผู้เรียน

2.3 การวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

องค์ประกอบทั้ง 3 อย่างดังกล่าวมีความสัมพันธ์กัน ดังแผนภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 องค์ประกอบของการเรียนการสอน

ที่มา : อุทุมพร จามรมาน, (2541 : 35)

จากภาพที่ 2.2 จะเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนเรื่องใดก็ตามจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์แล้วจึงนำไปสู่การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการวัดผลและประเมินผล และผลการประเมินที่ได้จะเป็นข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

3. ลักษณะของการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนที่ดีนั้น ควรเป็นไปเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขทั้งทางกาย ปัญญา คุณธรรมและทักษะการใช้ชีวิต สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ และใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม รวมทั้งสร้างเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างตนเองกับสังคมและธรรมชาติแวดล้อม อีกทั้งต้องถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยอาศัยทรัพยากรการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยมีครอบครัว ครู ชุมชน เป็นเครื่องสนับสนุน ดังนั้นการเรียนการสอนจะทำได้สำเร็จต้องมีความเข้าใจตรงกัน ได้แก่ ครูและผู้เรียน (ทิสนา แหมมณี, 2544 : 22) ดังนี้

3.1 การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะบุคคลทำแทนกันไม่ได้ ครูที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตัวของเขาเอง

3.2 การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา ต้องมีการใช้กระบวนการคิดสร้างความเข้าใจความหมายของสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นครูจึงควรกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ

3.3 การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม เพราะในเรื่องเดียวกัน อาจคิดได้หลายแง่ หลายมุมทำให้เกิดการขยาย เติมเต็มข้อความรู้ ตรวจสอบความถูกต้องของการเรียนรู้ตามที่สังคมยอมรับด้วย ดังนั้นครูที่ปรารถนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นหรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ

3.4 การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน เป็นความรู้สึกรื่นเริง เพราะหลุดพ้นจากความไม่รู้ นำไปสู่ความใฝ่รู้ อยากรู้ อีก เพราะเป็นเรื่องน่าสนใจ ครูจึงควรสร้างภาวะที่กระตุ้นให้เกิดความอยากรู้หรือคับข้องใจบ้าง ผู้เรียนจะหาคำตอบเพื่อให้หลุดพ้นจากความข้องใจ และเกิดความสุขขึ้นจากการได้เรียนรู้ เมื่อพบคำตอบด้วยตนเอง

3.5 การเรียนรู้เป็นงานต่อเนื่องตลอดชีวิต ขยายพรมแดนความรู้ได้ไม่มีที่สิ้นสุดครูจึงควรสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้ไม่รู้จักจบ

3.6 การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลง เพราะได้รู้มากขึ้น ทำให้เกิดการนำความรู้ไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ เป็นการพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับรู้ผลการพัฒนาของตนเองด้วย

จากความหมายของการเรียนรู้ที่กล่าวมา ครูจึงต้องคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องคำนึงถึงลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
2. การเน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก
3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน
4. การจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ ไม่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย
5. ความมีเมตตา กรุณาต่อผู้เรียน
6. การท้าทายให้ผู้เรียนอยากรู้
7. การตระหนักถึงเวลาที่เหมาะสมที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้
8. การสร้างบรรยากาศหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง
9. การสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้
10. การมีจุดมุ่งหมายของการสอน
11. ความเข้าใจผู้เรียน
12. ภูมิหลังของผู้เรียน
13. การไม่ยึดวิธีการใดวิธีการหนึ่งเท่านั้น
14. การเรียนการสอนที่ดีเป็นพลวัต (dynamic) กล่าวคือ มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง

อยู่ตลอดเวลาทั้งในด้านการจัดกิจกรรม การสร้างบรรยากาศ รูปแบบเนื้อหาสาระ เทคนิค วิธีการ

15. การสอนสิ่งที่ไม่ใกล้ตัวผู้เรียนมากเกินไป

16. การวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

4. การจัดรูปแบบการสอนและระบบการเรียนการสอน

ในการจัดการเรียนการสอนนั้นมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญ 3 อย่าง คือ วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพจึงควรนำองค์ประกอบของการเรียนการสอนมาจัดลำดับและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบแต่ละส่วน เพื่อให้เข้าใจง่ายและสะดวกต่อการนำไปเป็นแนวทางสำหรับจัดการเรียนการสอนในสภาพจริงต่อไป แนวคิดในการนำองค์ประกอบของการเรียนการสอนมาจัดลำดับและแสดงความสัมพันธ์กันอย่างเป็นรูปธรรมในปัจจุบันมี 2 ลักษณะ คือ รูปแบบการสอน (Teaching Model) และ ระบบการเรียนการสอน (Instructional System) สำหรับความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ความหมายของระบบการเรียนการสอน และองค์ประกอบของระบบการเรียนการสอน (อุทุมพร จามรมาน, 2541 : 35)

4.1 รูปแบบการสอน (Teaching Model) ซึ่งมีนักการศึกษาและนักวิชาการ ได้ให้นิยามและคำจำกัดความเกี่ยวกับความหมายของรูปแบบการสอน ดังนี้

เซย์ลอร์ (Saylor, et al. 1981 : 19) กล่าวว่าไว้ว่า รูปแบบการสอน (Teaching Model) หมายถึง แบบ หรือแผน (Plan) ของการสอนที่มีการจัดกระทำพฤติกรรมขึ้นจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีความแตกต่างกันเพื่อจุดหมายหรือจุดเน้นเฉพาะเจาะจงอย่างหนึ่งอย่างใด

จอยส์ แอนด์ เวล (Joyce and Weil. 1972 : 22) ให้ความหมายของรูปแบบการสอนว่าเป็นแผน (Plan) หรือ แบบ (Pattern) ซึ่งสามารถใช้เพื่อการเรียนการสอนในห้องเรียน หรือการสอนพิเศษเป็นกลุ่มย่อยหรือเพื่อจัดสื่อการสอน ซึ่งรวมถึงหนังสือ ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และหลักสูตรรายวิชา แต่ละรูปแบบจะให้แนวทางในการออกแบบการสอนที่ช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ต่าง ๆ

จอยส์ แอนด์ โชว์เวอร์ (Joyce and Showers. 1992 : 35) ให้ความหมายของรูปแบบการสอนว่า เป็นแผนการสอนหรือรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ในชั้นเรียนหรือใช้สอนเสริม และเพื่อปรับสื่อการสอน เช่น หนังสือพิมพ์, ฟิล์ม, เทป, โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และหลักสูตรของรายวิชาที่สอน แต่ละรูปแบบจะให้แนวทางว่าครูจะต้องเตรียมการสอนอย่างไร ดำเนินการสอนและประเมินผล อย่างไร จึงจะช่วยให้นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ทิสนา แคมมณี (2544 : 2) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนว่าหมายถึงสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ

เข้ามาช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ และได้ให้ข้อสรุปว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอน กับระบบการจัดการเรียนการสอน มีความหมายเหมือนกัน แต่นิยมใช้ต่างกันในเรื่องของระบบย่อยและระบบใหญ่ ระบบการจัดการเรียนการสอนนิยมใช้กับระบบใหญ่ ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอนโดยส่วนรวม ส่วนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนนิยมใช้กับระบบที่ย่อยกว่า เช่น รูปแบบการสอนแบบต่าง ๆ

จากแนวความคิดเกี่ยวกับความหมายของรูปแบบการสอนที่กล่าวมา อาจสรุปได้ว่า รูปแบบการสอน หมายถึง แบบ แผน หรือ โครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในการสอน ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนการสอน ประเมินผล โดยผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนด

4.2 องค์ประกอบของรูปแบบการสอน

รูปแบบการสอนโดยทั่วไปมีองค์ประกอบร่วมกันที่สำคัญ ซึ่งผู้พัฒนารูปแบบการสอนควรคำนึงถึงดังต่อไปนี้ (ทิสนา เขมมณี, 2534 : 3-5)

- 1) หลักการของรูปแบบการสอน เป็นส่วนที่กล่าวถึงความเชื่อและแนวคิดทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการสอน หลักการของรูปแบบการสอนจะเป็นตัวชี้นำ การกำหนดจุดประสงค์เนื้อหา กิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินงานในรูปแบบการสอน
- 2) จุดประสงค์ของรูปแบบการสอน เป็นส่วนที่ระบุถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการสอน
- 3) เนื้อหา เป็นส่วนที่ระบุถึงเนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ของรูปแบบการสอน
- 4) กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงาน เป็นส่วนที่ระบุถึงวิธีการปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ เมื่อนำรูปแบบการสอนไปใช้
- 5) การวัดและการประเมินผลเป็นส่วนที่ประเมินถึงประสิทธิผลของรูปแบบการสอน

การเรียนการสอน เป็นกระบวนการที่มีการวางแผนเพื่อจัดสภาพการณ์ให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ตามเป้าหมายที่วางไว้ซึ่งในระหว่างการปฏิสัมพันธ์นั้นผู้สอนก็จะได้เรียนรู้จากผู้เรียนด้วย และเป็นแบบแผน หรือโครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในการสอน ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนการสอน ประเมินผล โดยผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนด

แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้แบบบูรณาการ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 140) ได้ให้ความหมายของการบูรณาการว่าเป็นการผสมผสานเข้าเป็นหนึ่งเดียว มีความสัมพันธ์กลมกลืน เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริงได้

พระเทพเวที (อึ้งในราตรี รุ่งทวิชัย, 2544 : 1) ได้กล่าวถึงคำว่า บูรณาการมีความหมายสองนัย คือ

1. บูรณาการ หมายถึง การทำให้สมบูรณ์ ได้แก่ การทำให้เนื้อหาแต่ละเรื่องที่สัมพันธ์กันอยู่นามาผสมผสานกันอย่างกลมกลืน มีความสมบูรณ์ครบถ้วนในเนื้อหา เชื่อมโยงต่อกันอย่างชัดเจน

2. บูรณาการ หมายถึง การนำเอาศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อประโยชน์ในการจัดหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน

จากความหมายของการบูรณาการดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การบูรณาการ หมายถึง การทำให้สมบูรณ์ โดยการผสมผสานเนื้อหาการเรียนรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการนำเอาความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน

รูปแบบของการบูรณาการ

สำนักงานโครงการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 35) ได้กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบบูรณาการ มี 2 ลักษณะ คือ การบูรณาการภายในวิชาและการบูรณาการระหว่างวิชา

การบูรณาการในวิชาเป็นการเชื่อมโยงการสอนระหว่างเนื้อหาวิชากลุ่มหรือรายวิชาเดียวเข้าด้วยกัน ซึ่งโดยปกติผู้สอนในวิชาต่าง ๆ จะปฏิบัติอยู่แล้ว

การบูรณาการระหว่างวิชา จะมี 4 รูปแบบ คือ

1. การสอนบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion) เป็นการสอนที่ครูผู้สอนในวิชาหนึ่งสอดแทรกเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ในการสอนของตน

2. การสอนบูรณาการแบบคู่ขนาน (Parallel Instruction) เป็นการสอนโดยผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มาวางแผนการสอนร่วมกัน โดยมุ่งสอนหัวข้อหรือความคิดรวบยอดหรือปัญหาเดียวกัน แต่สอนต่างวิชากันและต่างคนต่างสอน

3. การสอนบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction) เป็นการสอนลักษณะเดียวกับการสอนบูรณาการแบบคู่ขนาน แต่มีการมอบหมายงานหรือโครงการร่วมกัน

4. การสอนบูรณาการแบบข้ามวิชาหรือสอนเป็นคณะ (Transdisciplinary Instruction) ร่วมกัน โดยกำหนดหัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือปริภาษาร่วมกัน แล้วร่วมกันสอนนักเรียนกลุ่มเดียวกัน

การจัดรูปแบบการบูรณาการทั้ง 4 รูปแบบสอดคล้องกับกรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 21) ที่กล่าวถึงรูปแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการว่าการบูรณาการเป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกัน หรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสามารถจัดได้หลายลักษณะดังนี้

1. การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ กับหัวข้อเรื่องที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนดขึ้นมา ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงสาระและกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มต่าง ๆ เช่น สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ การคิดวิเคราะห์ต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะและกระบวนการเรียนรู้ไปแสวงหาความรู้ความจริงจากหัวเรื่องที่กำหนด

2. การบูรณาการแบบคู่ขนาน ผู้สอนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันจัดการเรียนการสอนโดยยึดหัวข้อเกี่ยวกับเรื่องหนึ่ง แล้วบูรณาการเชื่อมโยงแบบคู่ขนาน

3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ การบูรณาการในลักษณะนี้นำเนื้อหาจากหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้มาเชื่อมโยงเพื่อจัดการเรียนรู้ ซึ่งโดยทั่วไปผู้สอนมักจัดการเรียนการสอนแยกตามรายวิชาแต่ในบางเรื่องผู้สอนจัดการเรียนการสอนร่วมกันในเรื่องเดียวกัน

4. การบูรณาการแบบโครงการ ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอน โดยบูรณาการเป็นโครงการ โดยให้ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสร้างสรรค์โครงการขึ้น โดยใช้เวลาเรียนต่อเนื่องกันได้หลายชั่วโมง ด้วยการนำเอาจำนวนชั่วโมงของวิชาต่าง ๆ ที่ผู้สอนเคยแยกกันนั้นมารวมกันเป็นเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมายเดียวกัน ในลักษณะการสอนเป็นทีม เรียนเป็นทีม ในกรณีที่ต้องการเน้นทักษะบางเรื่องเป็นพิเศษ ผู้สอนสามารถแยกกันสอนได้ เช่น การรณรงค์กิจกรรมสาธารณะ การจัดงานวัด การจัดชุมชนต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

อุดม เขียววงศ์ (2545 : 47-48) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการแต่ละประเภทว่ามีแนวทางการจัดบทเรียนเช่นเดียวกัน กล่าวคือ มีการกำหนดหัวเรื่อง (Theme) ที่เชื่อมโยงความคิดรวบยอดต่าง ๆ และมีการวางแผนการจัดกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่ผู้เรียนจะต้องได้ศึกษาและลงมือปฏิบัติ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 31) ได้เสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ คือ

1. วิเคราะห์และกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กัน

2. กำหนดประเด็น/หัวเรื่อง

3. พัฒนาหน่วยการเรียนรู้

3.1 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

3.2 สาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง

3.3 พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

3.4 จัดเตรียมสื่อ/แหล่งการเรียนรู้

3.5 จัดเตรียม/สร้างเครื่องมือวัดและประเมินผล

4. ประเมินผลหน่วยการเรียนรู้

5. ปรับปรุงแก้ไขและข้อเสนอแนะ

แนวโน้มของการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ระดับปริญญาตรีในปัจจุบัน ต้องจัดให้นั้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีรูปแบบการดำเนินการหลากหลายรูปแบบ เช่น การใช้กลุ่มเพื่อการเรียนรู้ การเรียนแบบร่วมเรียนรู้ การเรียนรู้แบบเปิด และการพัฒนาการเรียนและการสอนโดยประยุกต์วิธีการสอนแบบต่างๆ รายละเอียดดังนี้

รูปแบบที่ 1 การใช้กลุ่มเพื่อการเรียนรู้

ผู้เรียนมีส่วนในการฝึกฝนทักษะการทำงานร่วมกัน การคิด การคิดวางแผน การพัฒนาทักษะและทัศนคติเชิงบวกในการทำงานกลุ่ม ประเภทของกลุ่มที่จะใช้เพื่อการเรียนรู้อาจเริ่มจากการแบ่งกลุ่มง่าย ๆ ไปจนถึงการสร้างกลุ่มเพื่อให้ร่วมกันสร้างความรู้ที่ต้องศึกษา ค้นคว้า ใช้ระยะเวลานาน ผู้สอนควรต้องรู้ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่ม ได้แก่ ความแตกต่างของสมาชิกในกลุ่ม จำนวนผู้เรียน การตั้งงานกลุ่ม การประเมินการเรียนรู้แบบกลุ่มเป็นส่วนที่ส่งเสริมการพัฒนาชีวิตในอนาคต ผู้เรียนจะพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก และมีความเข้าใจ เนื้อหาสาระของการเรียนมากขึ้นการทำงานร่วมกันทำให้สามารถแก้ปัญหาได้เร็วขึ้น ง่ายขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

รูปแบบที่ 2 การเรียนแบบร่วมเรียนรู้ (Collaborative learning)

การเรียนแบบร่วมเรียนรู้เป็นวิธีการทางการศึกษาที่จะสอนหรือเรียนโดยมีกลุ่มนักศึกษาทำงานร่วมกันคิดแก้ปัญหา ทำงานให้สำเร็จครบถ้วน หรือการสร้างผลงาน ลักษณะในการเรียน

แบบร่วมเรียนรู้ ได้แก่ การอภิปรายถกเถียง เสนอแนะและทำงานเต็มทีกับเอกสารวัสดุอุปกรณ์ ประกอบรายวิชา

รูปแบบที่ 3 การเรียนรู้แบบเปิด

การเรียนรู้ที่ให้ข้อความรู้ทางไกล การให้ความรู้ยืดหยุ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนทำให้การเปิดโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกันมากขึ้น ในขณะที่ประสบการณ์การเรียนรู้ก็ยืดหยุ่นมากขึ้นเช่นกัน บทบาทของครูคือให้ข้อมูลน้อยลง แต่กระตุ้นให้มีการสื่อสารมากขึ้น ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับเอกสาร วัสดุการสอนและผู้เรียนกับผู้สอน จุดศูนย์กลางอยู่ที่การเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่ใช่การสอนของผู้สอน ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการประเมินเพื่อช่วยให้พัฒนาความสามารถในการตัดสินใจโดยเฉพาะในกลุ่มของผู้เรียนเองและผลงานกลุ่ม

รูปแบบที่ 4 การพัฒนาการเรียนและการสอนโดยประยุกต์วิธีการสอนแบบต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยต่าง ๆ พยายามที่จะคิดกลไกวิธีการ เพื่อปรับเปลี่ยนการสอนให้ทันสมัย มีนวัตกรรมตลอดจนการดำเนินงานที่ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การเรียนรู้แบบยืดหยุ่นและทางไกล การสอนเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหา การสอนเชิงวิจัยในวิชาวิทยาศาสตร์ การใช้โรงเรียนสอนในวิชาคณิตศาสตร์ การสอนสาขาแพทยศาสตร์ระดับปริญญาตรี การสอนที่พัฒนาทักษะทางสังคมและการทำงานเป็นทีมการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ และการสอนผ่านเครือข่ายเวปไซด์ ไวค์ เวบ (Web based instruction)

รูปแบบที่ 5 การเรียนรู้แบบ “ฉลาดรู้”

หลักการเรียนรู้แบบ “ฉลาดรู้” เป็นการเรียนรู้ที่ชี้ให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ การเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขทั้งกาย ปัญญา คุณธรรม และทักษะการใช้ชีวิต สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ ด้วยการฝึกปฏิบัติจนชำนาญ รู้จักผสมผสานหลักวิชาไปใช้อย่างมีปัญญา เพื่อพัฒนาชีวิตและสังคม โดยผู้เรียนมีพัฒนาการอย่างสมดุล ทั้งคุณลักษณะทางกาย ปัญญา คุณธรรม และทักษะการใช้ชีวิต

รูปแบบที่ 6 การจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน

การสอนแบบโครงงานเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งตามความสนใจของผู้เรียนอย่างคลุ่มลึก โดยผ่านกระบวนการหลักคือ กระบวนการแก้ปัญหา ผู้เรียนจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง จึงเป็นการเรียนรู้จากการได้มีประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียน มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ดังนี้

1. มีประสบการณ์โดยตรง
2. ได้ทำการทดลองและพิสูจน์สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

3. รู้จักการทำงานอย่างมีระบบ มีขั้นตอน
4. ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
5. ได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา
6. ได้รู้จักวิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา
7. ฝึกวิเคราะห์ และประเมินตนเอง

รูปแบบที่ 7 การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

ประพนธ์ จันทวิเทศ (2553 : 19) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวมจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบหรือวิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยประเมินจากการปฏิบัติ (Performance assessment) และประเมินตามสภาพจริง (Authentic assessment)

จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ มีดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักว่าการเรียนรู้ทุกสิ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในชีวิตคนเราทุกสิ่งทุกอย่างจะเกี่ยวข้องกันอยู่เสมอ การเรียนการสอนแบบบูรณาการจะมีความสัมพันธ์กับชีวิตของผู้เรียน และผู้เรียนจะเกิดแรงจูงใจในการเรียนมากกว่าแบบเดิม
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งในการแก้ปัญหาลูกเรียนต้องอาศัยความรู้จากหลายสาขาวิชาในเวลาเดียวกัน
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยตรงอย่างมีจุดหมาย และมีความหมาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอน และช่วยสร้างความเข้าใจให้ผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง
4. เพื่อตอบสนองความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน โดยการเรียนรู้ตามเอกัตภาพ ออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามที่ต้องการจะรู้ บรรยากาศในชั้นเรียนจะไม่เครียดสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนอย่างสนุกสนานและบรรลุผลในการเรียนมากขึ้น
5. การถ่ายโอนและค้นหความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาสาระ ความคิด ทักษะ และเจตคติ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดที่เรียนได้อย่างลึกซึ้ง เป็นระบบ และถ่ายโอนความเข้าใจจากเรื่องหนึ่งไปสู่อีกเรื่องหนึ่งได้ดี
6. ส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกัน ให้ผู้เรียนรู้สึกมั่นคง มีความพึงพอใจมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะและยอมรับผู้อื่น เต็มใจทำงานร่วมกับกลุ่มและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม
7. ช่วยพัฒนาค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม มาตรฐานการทำงาน วินัยในตนเอง ส่งเสริมความสามารถในการทำงาน และการควบคุมอารมณ์ของผู้เรียน

8. ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาการแสดงออกทางด้านศิลปะ คนตรีไปพร้อม ๆ กับทางด้านความรู้ เนื้อหาสาระ อีกทั้งให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกิจกรรมในสังคม

ธำรง บัวศรี (2532 : 50) ได้กล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียนการสอนแบบการบูรณาการไว้ 5 ประการ คือ

1. เป็นการบูรณาการระหว่างความรู้และกระบวนการเรียนรู้ เพราะในปัจจุบันนี้ปริมาณของความรู้มีมากขึ้นเป็นทวีคูณ รวมทั้งมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเป็นลำดับ การเรียนการสอนด้วยวิธีการเดิม อาทิ การบอกเล่า การบรรยายและการท่องจำ อาจจะไม่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพได้ ผู้เรียนควรจะเป็นผู้สำรวจความสนใจของตนเองว่าในองค์ความรู้ที่หลายหลากนั้นอะไรคือสิ่งที่ตนเองสนใจอย่างแท้จริง ตนควรแสวงหาความรู้เพื่อตอบสนองความสนใจเหล่านั้นได้อย่างไร เพียงใด ด้วยกระบวนการเช่นไร ซึ่งแน่นอนว่า กระบวนการเรียนการสอนลักษณะนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual differences)

2. เป็นการบูรณาการระหว่างพัฒนาการความรู้และพัฒนาการทางจิตใจ โดยให้ความสำคัญกับจิตพิสัย คือเจตคติ ค่านิยม ความสนใจ และสุนทรียภาพ แก่ผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ด้วย ไม่ใช่เน้นแต่เพียงองค์ความรู้หรือพุทธิพิสัยแต่เพียงอย่างเดียว การทำให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งก่อนลงมือศึกษา นับได้ว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญยิ่งสำหรับจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ทั้งแก่ผู้สอนและผู้เรียน

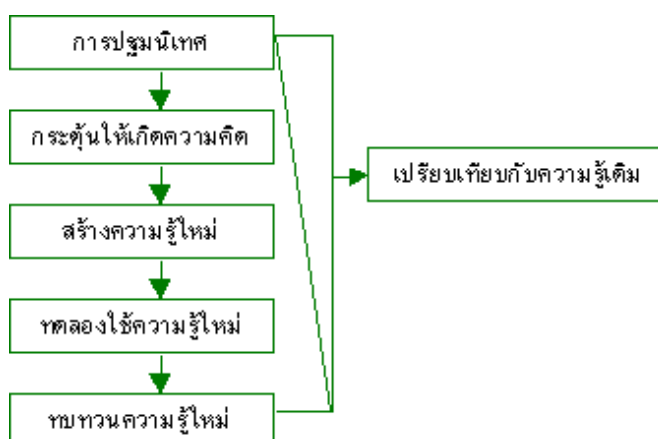
3. บูรณาการระหว่างความรู้และการกระทำ ข้อนี้มีนัยแห่งความสำคัญและความสัมพันธ์เช่นเดียวกับที่ได้กล่าวไว้แล้วในข้อสอง เพียงแต่เปลี่ยนจิตพิสัยเป็นทักษะพิสัยเท่านั้น

4. บูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่ป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน คือการตระหนักถึงความสำคัญแห่งคุณภาพชีวิตของผู้เรียนว่าเมื่อได้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้ว สิ่งที่เรียนที่สอนในห้องเรียนจะต้องมีความหมายและมีคุณค่าต่อชีวิตของผู้เรียนอย่างแท้จริง

5. บูรณาการระหว่างวิชาต่างๆ เพื่อให้เกิด ความรู้ เจตคติและการกระทำที่เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง ตอบสนองต่อคุณค่าในการดำรงชีวิตของผู้เรียนแต่ละคน การบูรณาการความรู้ของวิชาต่างๆเข้าด้วยกันเพื่อตอบสนองความต้องการหรือเพื่อตอบปัญหาที่ผู้เรียนสนใจจึงเป็นขั้นตอนสำคัญที่ควรจะทำในขั้นตอนของบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง

รูปแบบที่ 8 การสอนแบบนิรมิตวิทยา (Constructivism)

สมใจ ฤทธิสนธิ (2553 : 30) กล่าวว่า การสอนแบบนิรมิตวิทยาเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ของตนเองโดยมีการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นกับความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่แล้วการสร้างองค์ความรู้ใหม่ของผู้เรียนอาจได้จากการดำเนินกิจกรรมการสอนที่ให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าทดลองระดมสมอง ศึกษาในความรู้ ฯลฯ การตรวจสอบองค์ความรู้ใหม่ทำให้ได้ทั้งการตรวจสอบกันเองในระหว่างกลุ่มผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่ช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบความรู้ใหม่ให้ถูกต้อง ดังแผนภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 ลำดับขั้นตอนการสอนตามแนวความคิดแบบนิรมิตวิทยา

ที่มา : สมใจ ฤทธิสนธิ. (2553 : 27)

1. การปฐมนิเทศ บอกแนะนำให้ผู้เรียนทราบถึงเนื้อหาที่จะเรียน
2. กระตุ้นให้เกิดความคิด โดยให้ผู้เรียนระดมพลังสมองแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน
3. สร้างความรู้ใหม่ โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน
4. ทดลองใช้ความรู้ใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ที่สร้างขึ้นมาใช้ในสถานการณ์ที่กำหนดให้
5. บูรณาการระหว่างวิชาต่างๆ เพื่อให้เกิด ความรู้ เจตคติและการกระทำที่เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง ตอบสนองต่อคุณค่าในการดำรงชีวิตของผู้เรียนแต่ละคน การบูรณาการความรู้ของวิชาต่างๆเข้าด้วยกันเพื่อตอบสนองความต้องการหรือเพื่อ

ตอบปัญหาที่ผู้เรียนสนใจจึงเป็นขั้นตอนสำคัญที่ควรจะทำในขั้นตอนของบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง

จึงกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีชีวิตชีวา ได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นและเพื่อนร่วมงาน ได้รับความรู้ในสาขาควบคู่กับการพัฒนาตนเอง ทางด้านจิตใจ บุคลิกภาพและลักษณะนิสัย แนวทางที่ปรากฏในบทเรียนบนใบหน้าที่ผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นกันเอง หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรดำเนินการดังนี้ คือ 1) สาระความรู้เริ่มจากง่ายไปยาก ใช้สื่อที่เป็นรูปธรรมไปสู่นามธรรม มีสื่อหลากหลายที่เร้าความสนใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ 2) การเสริมความรู้ใหม่ ใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนร่วมกันขบคิด ฝึกปฏิบัติจริง ช่วยกันค้นหาคำตอบ โดยใช้กิจกรรมและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สนุกสนาน ผู้สอนจะเป็นที่ปรึกษาใกล้ชิดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความอบอุ่นและมั่นใจในการปฏิบัติกิจกรรม 3) กระบวนการกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน บรรยากาศในชั้นเรียนที่มีชีวิตชีวานี้จำต้องอาศัย 4) ฝึกฝนวินัยในตนเอง สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมระหว่างปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2545 : 22) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทางที่โรงเรียนปรารถนา และหลักสูตรที่ดี ที่ควร จะต้องตอบสนองความต้องการความสนใจของผู้เรียนอันสอดคล้องกับความต้องการของ ชีวิตที่เหมาะสมที่สุด

โบแฮมป์. (Beauchamp. อ้างถึงใน พระมหาพจน์ สุวโจ (พยัคฆ์ พิทยางกูร), 2545 :) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรว่า หลักสูตร คือเนื้อหาที่จัดไว้เป็นระบบเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา เป็น โครงการที่โรงเรียนกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียน รวมทั้งประสบการณ์ทั้งปวงที่โรงเรียนกำหนด สำหรับนักเรียน ภายใต้การแนะนำและการควบคุมของโรงเรียน

สุมิตร คุณานุกร (2548 : 25) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้เป็น 2 ระดับคือ ระดับโรงเรียน หมายถึงโครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ไม่ว่าจะ เป็นภายในหรือภายนอกโรงเรียนก็ตาม เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และ ระดับชาติ หมายถึงโครงการให้ศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะ สอดคล้องตามความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรได้รวมจุดหมายของการศึกษาในแต่ละระดับเนื้อหาสาระ และประสบการณ์ทั้งหลายของผู้เรียนเข้าด้วยกัน และเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะต่างๆที่จำเป็น ที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงความต้องการของปรัชญาการศึกษา หลักสูตรจึงเป็นรากฐานของการเรียนการสอนซึ่งมีผลให้ผู้เรียน ได้รับความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนเป็นอย่างดี

โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ เป็นหนึ่งในสาขานิเทศศาสตร์ตามหลักสูตรวิทยาลัยครู สาขาศิลปศาสตร์ระดับปริญญาตรี

วัตถุประสงค์เฉพาะ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ และประสบการณ์สามารถประกอบอาชีพด้านนิเทศศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานด้านนิเทศศาสตร์เป็นอย่างดี
2. มีเจตคติที่ดีต่องานด้านนิเทศศาสตร์
3. มีจริยธรรม ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบต่อสังคม และวิชาชีพนิเทศศาสตร์
4. มีความสามารถในการจัดระบบงานบริหาร และสร้างสรรค์งานด้านนิเทศศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ

มีประสิทธิภาพ

การศึกษานิเทศศาสตร์เพิ่มเติมนอกห้องเรียน

ธานินทร์ กรัยวิเชียร และอภิชน จันทรเสน (2550 : 22) ได้พูดถึง กิจกรรมนอกหลักสูตรที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ จัดให้นักศึกษา เช่น การจัดตั้งและทำงานค่ายอาสาสมัคร การจัดงานสังคม สงเคราะห์ การจัดสัมมนาทางวิชาการ การจัดศาลจำลอง และการฝึกงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มพูนประสบการณ์ความรู้แก่นักเรียน

พินิจ ทิพย์มณี และวรนุช ปัญจะวัตร (2552 : 30) วิจัยเรื่อง วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษาปีที่ 1 คณะนิเทศศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พ.ศ. 2552 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเรียนดี กลุ่มเรียนปานกลาง และกลุ่มเรียนอ่อน ซึ่งผลการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมกิจกรรมนอกห้องเรียนนั้น นักศึกษาต้องการให้มีการสอนเพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมายหลังเลิกเรียน และผู้วิจัยได้เสนอแนะกิจกรรมกิจกรรมนอกห้องเรียน เช่น การไปศึกษาและดูงานในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ศาลยุติธรรม และสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กล่าวถึงคนในสังคมที่มีการเรียนรู้ตลอดเวลาและต่อเนื่อง การเรียนรู้ของแต่ละคนแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมของบุคคล การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นมีอิทธิพลต่อความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและต่อวิถีการดำรงชีวิตของบุคคล เมื่อมีประสบการณ์แตกต่างกัน มีความรู้สึกรู้สึกนึกคิดแตกต่างกัน มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน มีวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับชีวิตของตนเองแตกต่างกัน ทำให้แต่ละคนมีพฤติกรรมการแสดงออกที่แตกต่างกัน

1. การเรียนรู้ (learning)

การเรียนรู้ (learning) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากประสบการณ์ของการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเรา เช่น พ่อ แม่ ครู เพื่อน ภาพยนตร์ สิ่งพิมพ์ ตัวบุคคลที่เรียนรู้และ สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบข้างต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ผลจากการมีปฏิริยาความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการเกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ เช่น เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสติปัญญาเกี่ยวกับความรู้ ความคิด เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ ความรู้สึก เจตคติ ตลอดจนอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน (สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย, 2539 : 74)

มนุษย์เกิดการเรียนรู้เนื่องจากประสบการณ์ของการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม จากผลการเรียนรู้ทำให้มนุษย์เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้หลายด้านขึ้นอยู่กับลักษณะการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นไว้ในแง่มุมต่างกัน ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การจัดประเภทและระดับของการเรียนรู้อันเป็นที่ยอมรับของบลูม (Bloom) Learning Domains or Bloom's Taxonomy The Three Type of Learning เป็นหลักในการศึกษา ซึ่งบลูมได้แบ่งประเภทของการเรียนรู้ไว้ (B.S. Bloom et. Al., 1956) 3 ด้านคือด้านพุทธิพิสัยหรือเรียกว่าด้านความรู้ เจตพิสัยหรือเรียกว่าด้านทัศนคติ และทักษะพิสัยหรือเรียกว่าด้านทักษะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ความรู้ (Cognitive Domain) เป็นการเรียนรู้ด้านความรู้ (knowledge) ความคิด (think) ซึ่งเกี่ยวกับความสามารถทางสติปัญญา เช่น ความจำ ความคิด การเลือกวิธีแก้ปัญหา การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การคิดรูปแบบ การตัดสินใจของสิ่งต่างๆ เป็นต้น การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยหรือความรู้ย่อมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางด้านจิตพิสัยหรือทัศนคติและทักษะพิสัยหรือทักษะ

2) ทัศนคติ (Affective Domain) เป็นการเรียนรู้ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเกี่ยวกับ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม เจตคติ เป็นต้น การเรียนรู้ทางด้านเจตพิสัยหรือทัศนคติมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัยหรือความรู้และทักษะพิสัยหรือทักษะ

3) ทักษะ (Psychomotor Domain) เป็นการเรียนรู้ด้านทักษะ (skills)-การปฏิบัติ ซึ่งเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อส่วนต่างๆของร่างกาย การประสานงานของการใช้วัยวะ เช่น การเขียน การอ่าน การพูด การวาดภาพ การว่ายน้ำ การเล่นฟุตบอล เป็นต้น การเรียนรู้ทางด้านทักษะพิสัยหรือทักษะย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัยหรือความรู้และเจตพิสัยหรือทัศนคติเช่นเดียวกัน

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือพุทธิพิสัยหรือด้านความรู้ เจตพิสัยหรือด้านทัศนคติ และทักษะพิสัยหรือด้านทักษะ ล้วนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และต่อเนื่องกันอย่างใกล้ชิด ซึ่งสามารถรวมตัวส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดลักษณะการเรียนรู้ที่สมบูรณ์

หลักของการเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบนั้นเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น (Observational learning) แล้วตนเองจึงเอามาทำตามอย่างที่เรียกว่า “เลียนแบบ” ในทางจิตวิทยาแยกการเลียนแบบออกเป็น 2 แบบ คือ

1) Imitation คือ การลอกเลียนหรือการเอาอย่าง เป็นการแสดงปฏิกิริยาที่ออกมาเป็นกิริยาท่าทางอย่างตรงๆ (Direct Mechanical Response of Behavior) เช่น เวลาที่เด็ก ๆ เห็นมนุษย์อุลตราแมนทำท่ายกมือไขว้กันเพื่อแสดงอิทธิฤทธิ์ในการ์ตูนโทรทัศน์ เด็กก็จะแสดงอากัปกิริยาท่าทางตามการเลียนแบบชนิด imitation นี้ เป็นการเลียนแบบจากภายนอกและอยู่ในระดับผิวเผิน

2) Identification คือ การหาเอกลักษณ์ เป็นการเลียนแบบที่เน้นหนักไปด้านจิตใจ โดยผู้เรียนแบบมีความต้องการบางอย่างทางจิตใจที่จะเป็นเหมือนตัวต้นแบบและจะเลือกเอาคุณลักษณะบางประการของตัวต้นแบบเป็นของตน เช่น เวลาเด็กเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาของเขื่อน้อยอิกคิวซัง ก็เลือกคุณลักษณะในการแก้ปัญหาคงกล่าวเป็นของตนในระหว่างการเรียนรู้ทั้ง 2 อย่างนี้โดยทั่วไปแล้วสาธารณชนมักจะให้ความสนใจกับการเลียนแบบประเภท imitation เช่น การกังวลใจว่าลูกหลานดูหนังฝรั่งแล้วจะแสดงกิริยาท่าทางการแต่งกายตามดาราฝรั่งแต่อันที่จริงแล้วอิทธิพลการเลียนแบบอย่าง imitation นั้นมีเพียงเล็กน้อยและเป็นเรื่องผิวเผิน (ที่ได้รับความสนใจคงเป็นเพราะมองเห็น สังเกตได้โดยง่าย) แต่ที่มีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งคือ การเลียนแบบอย่าง Identification ตัวอย่างเช่น การเลียนแบบฆาตกรที่มีการฆ่าคนอย่างต่อเนื่อง (Serial killer) ดังเช่นที่ปรากฏในหนังเรื่อง Copycat เป็นต้น

2. การเลียนแบบผ่านสื่อมวลชน

วิธีการเรียนรู้ของคนเรานั้นอาจจะเกิดมาจากการเรียนรู้โดยตรงด้วยตนเอง และการเรียนรู้โดยการสังเกตผู้อื่น ในชีวิตจริงของมนุษย์สัดส่วนของการเรียนรู้โดยตรงด้วยตนเองนั้นมีอยู่ไม่มากนัก เราไม่จำเป็นต้องยื่นมือเข้าไปจับไฟด้วยตนเองแล้วจึงจะรู้ว่าร้อน เราไม่จำเป็นต้องกระโดดลงไปจากตึกสูง เพื่อจะเรียนรู้ว่าการขาหักเป็นอย่างไร โดยส่วนใหญ่แล้วการเรียนรู้ของ

มนุษย์นั้นเกิดจากการสังเกตสิ่งแวดล้อมรอบตัวและสื่อมวลชนก็เป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญอย่างยิ่งในการให้แบบอย่างการเรียนรู้จำนวนนับไม่ถ้วน

แบนดูรา (Bandura. 1971 : 7) ได้รวบรวมวิธีการที่การเรียนรู้ทางสังคมจะเกิดขึ้นได้โดยผ่านตัวแทน จากสื่อมวลชนเอาไว้เป็น 3 แบบ คือ

1. Observation Learning คือ การเลียนแบบจากการสังเกต ผู้ที่เปิดรับสื่อทุกชนิดย่อมรู้จักแบบแผนใหม่ ๆ ของการแสดงพฤติกรรมอยู่ตลอดเวลา จากนำเสนอของสื่อมวลชนทำให้เรารู้ว่าการยิงปืนจะต้องทำอย่างไร ทั้งที่ในชีวิตจริงไม่เคยเห็นหรือจับปืนก็ได้ หรือตัวอย่างเรารู้ว่าถ้ามีการจี้ตัวประกันบนเครื่องบิน เราควรต้องทำอะไรเพราะเราเคยดูหนังประเภทนี้มาหลายรอบแล้ว เป็นต้น

2. Inhibitory Effects คือ การยับยั้งการเลียนแบบการได้เห็นตัวต้นแบบถูกลงโทษ เนื่องจากการกระทำบางอย่างจะช่วยลดแรงจูงใจของผู้เลียนแบบที่จะทำตามให้น้อยลง (คล้ายๆสำนวนไทยที่ว่า “ฆ่าไก่ให้ลิงดู”) เนื่องจากผู้เรียนรู้จะรู้สึกเหมือนกับว่าตนเองได้ถูกลงโทษเช่นเดียวกัน มีผลจากการวิจัยเชิงทดลองแสดงให้เห็นว่าเมื่อดูหนังการลงโทษผู้ใช้ความรุนแรง พฤติกรรมที่ชอบสอดรู้สอดเห็นหรือพฤติกรรมต่อต้านสังคมทั้งหลาย ผู้ชมจะแสดงพฤติกรรมดังกล่าวในชีวิตจริงน้อยลง (นี้อาจจะเป็นเหตุผลว่าเพราะเหตุใดบรรดาหนังแนวตื่นเต้นทั้งหลายจึงต้องลงโทษตัวร้ายในตอนจบ หรือละครโทรทัศน์ต้องมีแก่นเรื่องแบบทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว)

3. Disinhibitory Effects คือ ผลที่มีต่อการกระทำที่สังคมห้ามปราม สำหรับสื่อมวลชนที่ให้แบบอย่างของตัวต้นแบบที่ได้รับรางวัลเนื่องจากกล้าแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่สังคมห้ามปรามมิให้ฝ่าฝืนก็สามารถทำให้ผู้ชมเลียนแบบกระทำพฤติกรรมสวนกระแสสังคมให้มากขึ้นได้ ตัวอย่างเช่น พระเอกที่ใช้ความรุนแรงสามารถทำให้ตัวละครหญิงมารุมรัก มีการวิจัยเชิงทดลองพบว่าเมื่อมีการนำเสนอภาพยนตร์ที่มีเรื่องเกี่ยวกับความกล้าบ้าบิ่นที่ทำพฤติกรรมที่ตามปกติสังคมห้ามปรามมาให้กลุ่มตัวอย่างชมจะมีผลทำให้ผู้ชมลดความกลัวหมอพิณ กลัวสัตว์เลื้อยคลาน และเพิ่มความก้าวร้าวมากขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กล่าวถึงคนในสังคมที่มีการเรียนรู้ตลอดเวลา การเรียนรู้ของแต่ละคนแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและต่อวิถีการดำรงชีวิตของบุคคล ทำให้บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน มีวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับชีวิตของตนเองแตกต่างกัน เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสติปัญญาเกี่ยวกับความรู้ ความคิด เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ ความรู้สึก แตกต่างกัน แนวคิดนี้สามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมของนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

พระนครที่มีต่อการเรียนการสอนรายวิชาการโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์ โดยใช้กิจกรรมนอกห้องเรียน

แนวคิดในการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนของนักศึกษา

กิจกรรมนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของงานกิจการนักศึกษาซึ่งสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจะต้องดูแลให้มีขึ้น เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสเลือกทำกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของแต่ละคน ทั้งนี้เนื่องจากนักการศึกษาตระหนักดีว่า การเรียนรู้ของนักศึกษานั้น มิได้เกิดขึ้นแต่ในชั้นเรียนเท่านั้น แต่สิ่งอื่น ๆ ที่นักศึกษาปฏิบัตินอกชั้นเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ในสถาบันอุดมศึกษาที่นักศึกษามีส่วนร่วม โดยเฉพาะกิจกรรมนักศึกษาที่เกิดจากความคิดริเริ่ม การใช้ร่างกาย แรงใจของนักศึกษาเองนั้น จะมีส่วนช่วยให้นักศึกษามีการพัฒนาอย่างเต็มที่ด้วยเช่นกันในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความหมายและขอบข่ายของกิจกรรมนักศึกษานั้น จึงได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลายท่าน ซึ่งมักจะมีความหมายใกล้เคียงกัน ดังนี้

กรรณิกา พริยะจิตรา (2547 : 36) กล่าวว่า กิจกรรมนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่นักศึกษาร่วมกันจัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักศึกษา ซึ่งไม่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนในชั้นเรียนโดยตรง สถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไปให้การสนับสนุนกิจกรรมนักศึกษาเพื่อให้เป็นกิจกรรมที่มีคุณภาพ และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจ และสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

มนัส นิลสวัสดิ์ (2547 : 14) กล่าวว่า กิจกรรมนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยนักศึกษาหรือสถาบันได้ส่งเสริมให้มีขึ้นตามความสนใจและความสมัครใจของนักศึกษา เป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง มีคุณประโยชน์สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาและประเทศชาติ

พงษ์ศักดิ์ แป้นแก้ว (2548 : 30) กล่าวว่า กิจกรรมนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่าง ๆ แก่นักศึกษา โดยนักศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ด้วยความสมัครใจ ตามความสนใจและความสามารถ ทั้งนี้มหาวิทยาลัยหรือคณะต้องกำหนดให้มีอาจารย์ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำและช่วยเหลือ เพื่อให้นักศึกษาได้เกิดพัฒนาการอย่างเหมาะสม

พระมหาสุวัฒน์ ปรี้อปริง (2548 :) กล่าวว่า กิจกรรมนักศึกษาเป็นกิจกรรมที่ฝ่ายกิจการนักศึกษาหรือนักศึกษาได้จัดขึ้นเพื่อตอบสนองความสนใจของนักศึกษา โดยมุ่งพัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา ร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นกิจกรรมนอกหรือจากการศึกษาอบรมวิชาการในห้องเรียน

ดวงจันทร์ ผิวงาม (2547 : 29) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษากิจกรรมนอกห้องเรียนดังนี้

1. การศึกษากิจกรรมนอกห้องเรียน เป็นวิธีการหนึ่งของการศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายทางการศึกษาเช่นเดียวกันกับการศึกษาในห้องเรียน โดยหมายความครอบคลุมการศึกษาที่อยู่ภายนอกห้องเรียนทั้งหมดทุกสาขาวิชาในหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุด

2. การเรียนรู้ในสภาพการณ์จริง เป็นการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวมในสิ่งที่นักศึกษาศึกษา มีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับนักศึกษาต่างๆ กับการตระหนักและเข้าใจถึงสภาพดินการเปลี่ยนแปลงของใบไม้และการแบ่งเขตอาศัยสัตว์ชนิดต่างๆ กิจกรรมนอกห้องเรียนจึงต้องควบคู่ไปกับการศึกษาในห้องเรียนเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ที่สูงที่สุด ทั้งนี้โดยไม่สามารถแยกออกจากกันได้

3. กิจกรรมนอกห้องเรียนไม่ได้จัดเพื่อทดแทนตำราเรียน ซึ่งเป็นสื่อทางอ้อมแต่เป็นการศึกษาที่มุ่งเพื่อให้ นักศึกษานักศึกษา รู้จากประสบการณ์ตรงโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่ายิ่งเรียนรู้ผ่านทางประสบการณ์ตรงมากเท่าไร ก็ยิ่งเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้โดยอัตราส่วนมากขึ้นเท่านั้นด้วย

4. การศึกษากิจกรรมนอกห้องเรียนเป็นกระบวนการการสร้างความสัมพันธ์และประสบการณ์ร่วมกันระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และนักศึกษากับนักศึกษา ในลักษณะที่ไม่อาจเกิดขึ้นได้ในกิจกรรมการเรียนการสอน Donaidso (1995 : 30)

แฮมเมอร์แมน (Hammerman, 1994 อ้างถึงใน ศิริภรณ์ กลิ่นหอม, 2545 : 45) กล่าวถึงหลักกิจกรรมนอกห้องเรียนไว้ดังนี้

1. เน้นให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงโดยใช้ การฟัง การดู การดมกลิ่น การชิมรส และการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นสภาพการณ์ที่แท้จริงนอกห้องเรียน ควบคู่กับการเรียนจากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในห้องเรียน เพื่อเป็นการเพิ่มเติมความรู้ที่ไม่อาจศึกษาได้จากนอห้องเรียนเพียงอย่างเดียว

2. การสอนสำคัญที่ใช้คือ การสอนโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ใช้คำพูดคำถามชี้นำเป็นแบบอย่าง และสนับสนุนการเรียนรู้ของนักศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่ผลโดยผ่านประสบการณ์ตรง

3. จัดโอกาสให้นักศึกษาได้มีโอกาสพบปัญหาในสภาพที่แท้จริง แล้วนำไปสู่การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในและนอกห้องเรียน และสรุปบันทึก ซึ่งเป็นการฝึกฝนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และสร้างองค์ความรู้ให้แก่ตนเองอย่างสม่ำเสมอ

โดยสรุปแล้ว กิจกรรมนักศึกษาจึงหมายถึง กิจกรรมที่มหาวิทยาลัยหรือนักศึกษาส่งเสริมให้จัดขึ้นโดยไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรงและไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของคะแนนวิชาใด ๆ จัดขึ้นเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่าง ๆ แก่นักศึกษา โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ด้วยความสมัครใจ ตามความสนใจและความสามารถ ทั้งนี้มหาวิทยาลัยหรือคณะอาจกำหนดให้มีอาจารย์เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำและช่วยเหลือ เพื่อให้นักศึกษาได้เกิดพัฒนาการอย่างเหมาะสม

ความหมายของกิจกรรมนอกห้องเรียน

กิจกรรมนอกห้องเรียน เป็นกระบวนการเรียนการสอนวิธีหนึ่ง ที่ช่วยเสริมพัฒนาการทุก ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ สติปัญญา รวมถึงจริยธรรมและคุณธรรมใฝ่มุ่งเน้นประสบการณ์ตรง ที่ตัวผู้เรียนเป็นผู้สัมผัสประสบการณ์ตรงจากสิ่งที่เป็นจริงทำให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการแก้ปัญหาต่างๆ

สำหรับความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ.2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า “กิจกรรม” ว่าหมายถึง การที่ผู้เรียนปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อการเรียนรู้ (ราชบัณฑิตสถาน. 2542 : 112)

ในส่วนของนักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า “กิจกรรมนอกห้องเรียนสำหรับนักศึกษา” ไว้หลายท่าน ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นในแง่การพัฒนาศักยภาพและศักยภาพของนักศึกษา ให้เป็นผู้ที่พร้อมทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ พร้อมทั้งจะดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคตอย่างมีคุณภาพ ดังเช่น

ชาร์ฟ (Sharp. 1993 : 23) กล่าวว่า กิจกรรมนอกห้องเรียนเป็นกระบวนการเรียนการสอนวิธีหนึ่งที่นักศึกษาจะได้รับประสบการณ์ตรงและได้รับความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็นซึ่งตรงกับวิธีการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน เรียนจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมโดยผ่านประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนเจตนารับ อันจะทำให้นักศึกษาเรียนรู้ได้ดีที่สุด เป็นประสบการณ์ที่อยู่รอบตัวที่นักศึกษากระหายจะได้เรียนรู้

แฮมเมอร์แมน (Hammerman. 1994 : 30) ได้กล่าวถึงความหมายของกิจกรรมนอกห้องเรียนไว้คือ การใช้สถานที่นอกห้องเรียนเป็นห้องปฏิบัติการ สำหรับการเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมซึ่งจะให้ประสบการณ์ตรง และสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน

นิพนธ์ สุขปริดี (2538 : 40) กล่าวว่าความหมายของกิจกรรมนอกห้องเรียนไว้ว่า เป็นการนำนักศึกษาไปหาคำตอบเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เป็นการนำชุมชนกับนักศึกษาเข้ามาเกี่ยวข้อง กับการเรียนนอกห้องเรียน เป็นการใช้แหล่งวัสดุจริงที่อาจารย์และนักศึกษาสามารถศึกษาและก่อให้เกิดความรู้และประสบการณ์ที่เป็นจริงได้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับภูมิประเทศ แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติความเป็นมา การพาไปเรียนนอกห้องเรียนจะเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ เกี่ยวกับการพัฒนาด้านสังคมให้รู้จักรับผิดชอบต่อชุมชน ต่อตนเอง และส่งเสริมการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2539 : 17) กล่าวว่า กิจกรรมนอกห้องเรียนเป็นกระบวนการเรียนการสอนวิธีหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านให้แก่ผู้เรียน ได้แก่ ร่างกาย สังคม อารมณ์ สติปัญญา รวมถึงจริยธรรม และคุณธรรม โดยเน้นประสบการณ์ตรง ที่ผู้เรียนเป็นสัมปัสเอง

วินัย วีระพัฒนานนท์ (2543 : 39) กล่าวว่าความหมายของการเรียนนอกห้องเรียนไว้ว่า คือ การนำนักศึกษาออกไปเรียนนอกห้องเรียนทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศน์ได้โดยตรง และทั้งยังทำให้นักศึกษาได้สนุกสนานเพลิดเพลินที่ได้สังเกตเห็นความเป็นไปในสิ่งแวดล้อม การเรียนนอกห้องเรียนไม่จำเป็นต้องพานักศึกษาออกไปไกลเสมอก็สามารถเรียนเรื่องระบบนิเวศ ได้มากมาย

พรทิพย์ สมเฉียงใต้ (2547 : 40) กล่าวว่าการศึกษาออกสถานที่เป็นการพานักศึกษาไปสัมผัสกับประสบการณ์ตรงในชีวิตจริง ได้เรียนรู้จากการสังเกต สัมภาษณ์ สอบถามเกี่ยวกับเรื่องราวที่ตนเองสนใจและมีปัญหาในขณะที่เรียนอยู่ในห้องเรียน ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เพิ่มขึ้น

สรุปได้ว่า กิจกรรมนอกห้องเรียน เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาร่วมกันดำเนินงานด้วยความสมัครใจอยู่ในความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ไม่นับเป็นหน่วยกิตและไม่มีผลต่อการสำเร็จการศึกษา เป็นกิจกรรมที่สร้างความเจริญงอกงามด้านสติปัญญา สังคม ร่างกาย และจิตใจของนักศึกษา นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ประสบการณ์ในการทำกิจกรรมนั้น ๆ และเมื่อสำเร็จการศึกษาไปประกอบอาชีพหรืออยู่ในสังคมส่วนรวมก็สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในอนาคตได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมนักศึกษา

กิจกรรมนักศึกษานั้นมีหลายประเภท ซึ่งจะมีวัตถุประสงค์แตกต่างกันไปบ้างแต่โดยทั่วไปมีนักการศึกษากล่าวถึงวัตถุประสงค์ทั่วไปของกิจกรรมนักศึกษาไว้ดังนี้

สำเนา ขจรศิลป์ (2542 : 22) กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยหลายแห่งก็มีความคล้ายคลึงกัน โดยสรุปไว้ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาการให้นักศึกษา
2. เพื่อเป็นการเตรียมนักศึกษา สำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย
3. เพื่อพัฒนานักศึกษาทางด้านสังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ
4. เพื่อเพิ่มพูนความสนใจของนักศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
5. เพื่อให้ให้นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
6. เพื่อพัฒนาความสามารถพิเศษของนักศึกษา
7. เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับผู้อื่นให้นักศึกษา
8. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้นำความรู้ไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์แก่สังคม
9. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้รู้จักทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไทย
10. เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่นักศึกษา

กรรณิกา พริยะจิตรา (2547 : 25) กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนักศึกษาว่า โดยทั่วไปแล้ววัตถุประสงค์ของกิจกรรมนักศึกษาก็มีขอบข่ายกว้างขวาง มีเพียงบางประการเท่านั้นที่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่จะคล้ายคลึงกัน ซึ่งวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัย/สถาบัน (สถาบันอุดมศึกษา) ในประเทศไทยมีดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างทักษะ ความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาการให้นักศึกษา
2. เพื่อพัฒนา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ในการที่จะอยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างมีความสุข
3. เพื่อให้ให้นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเพิ่มพูนความสนใจในการทำกิจกรรม
4. เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกันในการทำงานร่วมกันและร่วมกับผู้อื่น
5. เพื่อพัฒนาความสามารถของนักศึกษาที่ได้นำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในงานกิจกรรมนักศึกษา ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม
6. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้เห็นคุณค่า รู้จักการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไทย
7. เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่นักศึกษา
8. เพื่อเตรียมนักศึกษาให้พร้อมที่จะไปประกอบวิชาชีพและดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย

มานด์ (Mand. 1987 : 30) อ้างถึงใน ศิริภรณ์ กลิ่นหอม, 2545 : 20) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อให้เกิดความชื่นชมต่อสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ นักศึกษาได้มีโอกาสเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมที่ไม่สามารถแยกออกจากชีวิตมนุษย์ได้ การศึกษานอกสถานที่ไม่ใช่สิ่งยุ่งยาก อาทิ การจะให้นักศึกษาเห็นประสบการณ์หรือการเปลี่ยนแปลงของแผ่นดิน เช่นการพังทลายของดินชั้นของดินก็สามารถดูได้จากบริเวณสนามมหาวิทยาลัย การศึกษานอกสถานที่ที่จะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม พืช สัตว์ และเข้าใจบทบาทของสิ่งมีชีวิตในโลก

2. เพื่อเสริมการเรียนรู้การสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ภาษา ศิลปะ สังคม เมื่อนักศึกษาไปศึกษานอกสถานที่จะเป็นสิ่งช่วยเรา ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ จากการสำรวจ ทดลองเก็บข้อมูล และสรุปผล ความสวยงาม ความสนุกสนาน จะช่วยให้นักศึกษาฝึกการบรรยายเขียน โคลงกลอนและวาดภาพจากจินตนาการ การทำงานร่วมกันพบเห็นบทบาทของบุคคลต่างๆทำให้เห็นถึงบทบาททางสังคม และใช้ชีวิตในสังคมได้เป็นอย่างดี

3. เพื่อพัฒนาทักษะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการใช้เวลาว่างให้มีคุณค่า นักศึกษาจะมีโอกาสฝึกทักษะต่างๆ เช่นการสะสม การสังเกตอย่างพินิจพิจารณาไม่มองข้ามสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ทำให้นักศึกษาได้ใช้เวลาในการศึกษาสิ่งต่างๆ อย่างเพลิดเพลินและได้ความรู้ไปพร้อม ๆ กัน

4. เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ทางสังคมในขณะที่นักศึกษาไปศึกษานอกห้องนักศึกษามีโอกาสได้รับประสบการณ์ต่างๆ ในการดำรงชีวิตในสังคม เช่น การรอคอย ความอดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้นฝึกการแก้ปัญหา ความรับผิดชอบในสภาพที่แตกต่างไปจากในชั้นเรียน เพราะนักศึกษาต้องเผชิญต่อสภาพการณ์ที่ไม่คุ้นเคยจะช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับตัวได้ดี มีความเข้มแข็งพร้อมที่เผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ

แฮมเมอร์แมน (Hammerman. 1994 : 15) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนอกห้องเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้โดยผ่านประสบการณ์ตรงและมีเวลามากเพียงพอโดยการแสวงหาความรู้ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี มีประสิทธิภาพ ทำให้มีความรู้ความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

2. เพื่อให้นักศึกษาเกิดทักษะที่จำเป็นต่อการวิธีการโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การสังเกต การสำรวจ การเก็บข้อมูล การสรุปผล เป็นการพัฒนาความคิดและความสามารถควบคู่กันไป

3. เพื่อให้ทั้งอาจารย์กับนักศึกษาและนักศึกษากับนักศึกษา ได้มีโอกาสเรียนรู้จากกันและกันในสถานการณ์ที่หลากหลายนอกห้องเรียน ซึ่งจะช่วยให้พบพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่อาจพบในห้องเรียน

4. เพื่อช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยนักศึกษาได้เป็นผู้ลงมือกระทำด้วยตนเอง

ประเภทของกิจกรรมนอกห้องเรียน

สมสิทธิ์ จิตรสถาพร (2535 : 32) ได้แบ่งประเภทของการศึกษานอกสถานที่ที่เป็นประเภทต่างๆ ได้หลายลักษณะซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. แบ่งตามวัตถุประสงค์

1.1 การศึกษาภายในบริเวณมหาวิทยาลัยหรือใกล้สถานศึกษา (local school trips) การศึกษาในลักษณะนี้อาจจะใช้เวลาในช่วงเวลาที่กำลังเรียนหรือนอกเวลาก็ได้ ทุกอย่างที่ควรค่าต่อการศึกษานอกสถานที่

1.2 ศึกษาภายในชุมชนใกล้เคียง (community trips) การศึกษาแหล่งวิชาชุมชนสามารถช่วยขยายโลกทัศน์ของนักศึกษาให้กว้างยิ่งขึ้นไม่ใช่เฉพาะแต่ให้ห้องเรียนเท่านั้น การศึกษานอกสถานที่ลักษณะนี้เป็นการศึกษานอกสถานที่บริเวณที่อยู่ไม่ไกลจากมหาวิทยาลัยของนักศึกษามากนัก ซึ่งจะต้องใช้เวลามากกว่าคาบเรียนปกติ ทำให้นักศึกษาเข้าใจชุมชนดียิ่งขึ้นทั้งในด้านสังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม

1.3 ทักษนาจร หรือท่องเที่ยว (Tour or Journey) การศึกษานอกสถานที่ในลักษณะนี้ต้องใช้เวลามากขึ้น เช่น อาจะหลายวัน ต้องใช้การวางแผนในการเดินทางมากขึ้น การศึกษานอกสถานที่ในลักษณะนี้นั้นเพื่อความเพลิดเพลิน ในช่วงว่างๆ หลังจากการเรียนหรือทำงานมาเป็นเวลานาน เช่น ในช่วงปิดเทอม

1.4 การศึกษานอกสถานที่ในจินตนาการ (Imaginary Tours) การศึกษานอกสถานที่ในลักษณะนี้มุ่งเน้นเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ เป็นการศึกษานอกสถานที่ที่ต้องมีการศึกษาวางแผนอย่างละเอียดในการเดินทาง มีการศึกษาหาความรู้จริงจรงในเรื่องหรือข้อที่กำหนด มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องราวที่ได้ศึกษา รายงานผล ฯลฯ นับเป็น การศึกษานอกสถานที่ในจินตนาการที่ควรที่จะจัดจริงๆ

1.5 การเยี่ยมชมระหว่างมหาวิทยาลัย (Inter-school visits or Study Visits)

1.6 การศึกษานอกสถานที่เป็นรายบุคคล (Individual Trips) การศึกษานอกสถานที่ในลักษณะนี้เป็นการศึกษารายบุคคล

1.7 การศึกษานอกสถานที่ต่างประเทศ (Abroad Trips)

2. แบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์

- 2.1 การศึกษานอกสถานที่นอกเมือง
- 2.2 การศึกษานอกสถานที่ในเมือง
- 2.3 การศึกษานอกสถานที่ต่างประเทศ

3. แบ่งตามระเบียบว่าด้วยการพานักศึกษาและนักศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

- 3.1 การพาไปทัศนศึกษาและค้างคืน
- 3.2 การพาไปทัศนศึกษาและไม่ค้างคืน
- 3.3 การพาไปนอกราชอาณาจักร

ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน

ปรเมศวร์ บุญยืน (2543 : 40) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการใช้สื่อการศึกษานอกสถานที่ และนำเสนอรูปแบบการใช้สื่อการศึกษานอกสถานที่ เพื่อการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ในมหาวิทยาลัยมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า

1. การกำหนดเนื้อหา เนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับการใช้สื่อการศึกษานอกสถานที่เพื่อการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาควรอยู่บนพื้นฐานของการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเน้นในการกำหนดเนื้อหาที่สามารถส่งเสริมให้เกิดทักษะและการปฏิบัติ

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ของการศึกษานอกสถานที่ควรประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการศึกษานอกสถานที่

3. การเตรียมสถานที่ ประกอบด้วยขั้นตอนของการคัดเลือกสถานที่ที่เหมาะสมและการจัดเตรียมสถานที่

4. การเตรียมตัวของอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ผู้สอนควรได้มีการเตรียมความพร้อมในด้านการบริหาร การเตรียมความพร้อมโดยทั่วไป การกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน และการเตรียมมาตรการรักษาความปลอดภัย

5. การเตรียมตัวผู้เรียน: ผู้เรียนควรได้มีการเตรียมความพร้อมในขั้นตอนต่างๆ คือ การเตรียมความพร้อมโดยทั่วไป การเตรียมความพร้อมด้านทักษะที่ใช้ในการศึกษา และการเตรียมอุปกรณ์ประกอบการศึกษา

6. การดำเนินกิจกรรมการศึกษา: กิจกรรมการศึกษานอกสถานที่หมายรวมถึงขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมของอาจารย์ผู้สอน และการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

7. การสรุปบทเรียน เป็นขั้นตอนของการให้ผู้เรียนได้ทำการสรุปบทเรียนด้วยตนเองจากความรู้และทักษะที่ได้จากการศึกษานอกสถานที่

ในการจัดกิจกรรมกิจกรรมนอกห้องเรียนนั้น ควรมีการจัดอย่างมีความหมายมีขั้นตอนในการจัดที่เหมาะสม เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ประโยชน์สูงสุดจากการออกไปศึกษานอกห้องเรียนมีนัยการศึกษาหลายท่านได้เสนอข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนกิจกรรมนอกห้องเรียนไว้ดังนี้

เฟนทิล (Fenton. 1996 อ้างถึงใน ศิริภรณ์ กลิ่นหอม, 2545 : 27) ได้สรุปขั้นตอนการพานักศึกษาออกไปศึกษาสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน เป็น 3 ขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการขั้นต้น

เป็นขั้นที่ทำกิจกรรมในห้องเรียน เป็นการใช้ประสบการณ์แก่นักศึกษาก่อนออกศึกษานอกห้องเรียน เช่น ให้การศึกษาจากวีดิทัศน์ สไลด์ หรือรูปภาพ ที่เกี่ยวข้องกับสถานที่หรือสิ่งที่จะพานักศึกษาไปศึกษา การใช้เพลง เกม และมีการเตรียมการดังต่อไปนี้

1.1 การวางแผน อาจารย์จะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนเพื่อให้ นักศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนอกห้องเรียน มิฉะนั้นแล้วจะเป็นการจัดที่ไร้ค่าซึ่งสอดคล้องกับ Decker (1984) ที่ได้กล่าวถึงการวางแผนเพื่อกิจกรรมนอกห้องเรียนว่า การวางแผนจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องครอบคลุมรายละเอียดต่างๆ โดยเริ่มจากการเลือกสถานที่ที่เหมาะสมให้นักศึกษาได้ทราบถึงประวัติความเป็นมา เพื่อให้เกิดความคิด และวางแผนล่วงหน้าเมื่อนักศึกษากลับจากการเรียนรู้นอกห้องเรียนแล้ว การวางแผนการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนควรมีการตกลงกฎระเบียบ การวางตัวให้นักศึกษาทุกคนทราบและปฏิบัติร่วมกันเพื่อความปลอดภัย ให้นักศึกษาารู้วัตถุประสงค์ของการศึกษา การสังเกตการกำหนดให้ชัดเจนว่าทำความเข้าใจกับสิ่งใดบ้าง การเก็บข้อมูล และการตอบคำถามที่ต้องการเรียนรู้

1.2 การกำหนดสถานที่ และกำหนดเวลาในการเดินทาง สำหรับสำรวจสถานที่ที่จะไปนั้น วินัย วีระพัฒนานนท์ (2543) กล่าวว่า อาจารย์จะต้องรู้จักสถานที่ที่จะพานักศึกษาไปดูเป็นอย่างดี เช่นจะต้องใช้เวลาเดินทางเท่าไร สถานที่กว้างพอที่จะทำให้จำนวนนักศึกษาที่พาเข้าไปได้หมดหรือไม่ มีสิ่งใดที่เป็นสิ่งที่น่าสนใจบ้าง ฯลฯ

1.3 การเตรียมตัวของอาจารย์สำหรับกิจกรรมกิจกรรมนอกห้องเรียน Smith (1997) และ Swan (1995) มีความสอดคล้องกันเกี่ยวกับการเตรียมตัวของอาจารย์ ไว้ดังนี้

1.3.1 การสำรวจและการศึกษาสถานที่ล่วงหน้าก่อนนำนักศึกษาไป เพราะอาจเกิดปัญหาที่ไม่คาดคิดมาก่อน

1.3.2 ตรวจสอบอุปกรณ์ที่ต้องใช้ เช่น อุปกรณ์ที่นักศึกษาควรใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อาหาร เครื่องดื่ม จุดพักระหว่างทาง หรือภายในสถานที่

1.3.3 เตรียมข้อมูลต่างๆ สำหรับนักศึกษาที่จะกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจสิ่งที่จะไปศึกษาให้มากที่สุด

1.3.4 เตรียมข้อมูลความรู้ให้แก่ตนเองในเรื่องธรรมชาติและวิทยาศาสตร์ เพื่อจะได้นำให้นักศึกษาสำรวจ และสร้างความรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ที่ตนได้รับให้มากที่สุด

1.3.5 เตรียมกิจกรรมหลังกลับจากกิจกรรมนอกห้องเรียน ได้แก่ ให้นักศึกษาได้มีการอภิปรายสรุป แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และให้นักศึกษาได้มีโอกาสดำเนินการถึงสิ่งที่พวกเขาประทับใจที่สุดในกิจกรรมนอกห้องเรียนครั้งนี้ รวมทั้งให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

1.4 การเตรียมตัวนักศึกษา Swan (1995) กล่าวถึงสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการเตรียมตัวนักศึกษา ดังนี้

1.4.1 ให้นักศึกษาเข้าใจถึงเหตุผลของกิจกรรมนอกห้องเรียน นักศึกษาควรมีความรู้พื้นฐานที่จะช่วยเสริมประสบการณ์ทางกิจกรรมนอกห้องเรียน

1.4.2 ควรมีการเตรียมตัวนักศึกษาให้มีการสังเกตที่ดี มีการบันทึกอย่างถูกต้อง มีการวิเคราะห์ สรุปบทเรียนนั้นๆ ต้องให้นักศึกษารู้จักความหมายในกิจกรรมนอกห้องเรียน

1.4.3 ควรจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้นักศึกษารู้สึกว่าน่าสนใจมีคุณค่าไม่เพียงแต่บทเรียนซ้ำซากอีกบทหนึ่งเท่านั้น

1.4.4 ให้นักศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมโดยการแบ่งความรับผิดชอบให้ทำ

1.4.5 กำหนดข้อตกลงในเรื่องของพฤติกรรมร่วมกัน ให้เข้าใจถึงเหตุผลที่ควรปฏิบัติตามระเบียบที่วางไว้รวมถึงทำการลงโทษที่ควรสังเกตเมื่อไปถึงสถานที่นั้น

1.4.6 นำระบบกลุ่มย่อย หรือการจับคู่มาใช้เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือระดับชั้นต่างกันร่วมไปศึกษานอกห้องเรียนเดียวกัน นักศึกษาใดจะเป็นผู้ช่วยเหลือและแนะนำนักศึกษาเล็กได้เป็นอย่างดี

2. ขั้นตอนทำกิจกรรมนอกห้องเรียน

เป็นขั้นที่ออกไปศึกษา สำรวจสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนโดยใช้ธรรมชาติต่าง ๆ นอกห้องเรียนเป็นสื่อ ในขั้นนี้อาจารย์ต้องมีการชี้แนะ กระตุ้นใช้คำพูด คำถาม ให้สำรวจสิ่งต่าง ๆ ช่วยให้นักศึกษาเกิดปัญหา รู้จักเก็บรวบรวมข้อมูล ตามที่ได้มีการวางแผนกันไว้และในการทำกิจกรรมนอกห้องเรียนนั้น

3. ขั้นทำกิจกรรมหลังกิจกรรมนอกห้องเรียน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะดังนี้

3.1 กิจกรรมต่อเนื่องหรือกิจกรรมรองรับ ซึ่งมีลักษณะดังนี้

3.1.1 เป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับสิ่งที่ศึกษา หรือรวบรวมข้อมูลจากกิจกรรมนอกห้องเรียนเพื่อนำมาสู่กิจกรรมในห้องเรียนเพื่อวิเคราะห์ถึงความรู้และประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมนอกห้องเรียน

3.1.2 เป็นการร่วมมือกันจากการไปศึกษานอกห้องเรียนได้เล่าถึงสิ่งที่นักศึกษาพบและสนใจจริงๆ

3.2 การประเมินผล เป็นการวิเคราะห์ว่า กิจกรรมนอกห้องเรียนครั้งนี้ประสบความสำเร็จหรือไม่ ซึ่งพิจารณาได้จากการรายงาน การอภิปราย การพูดคุย หรือการทดสอบจากข้อมูลข้างต้น

จากข้อมูลข้างต้น สรุปเป็นขั้นตอนของกิจกรรมนอกห้องเรียนได้ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการก่อนออกไปศึกษานอกห้องเรียน หมายถึง การเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ เมื่อจัดประสบการณ์นอกห้องเรียน ได้แก่ การวางแผนร่วมกันของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการศึกษา สถานที่ที่จะไปศึกษา จุดประสงค์กิจกรรมที่ต้องทำ วิธีการศึกษา ทดึก การปฏิบัติตัวในการออกนอกห้องเรียน การเตรียมอุปกรณ์ / เครื่องมือที่จำเป็นในการศึกษา และการมอบหมายหน้าที่ / การแบ่งกลุ่ม

ขั้นที่ 2 ขั้นออกไปศึกษานอกห้องเรียน เป็นขั้นที่อาจารย์ใช้กิจกรรมที่เร้าความสนใจและชี้นำนักศึกษาให้พบปัญหาในสภาพการณ์ที่แท้จริงนอกห้องเรียน โดยใช้คำพูด / คำถาม กระตุ้นหรือท้าทายให้นักศึกษาคิด รู้จักวางแผนและลงมือ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต สัมภาษณ์ การถามผู้รู้ การบันทึกผสมผสานกับการหาความรู้เพิ่มเติม จากสื่อต่าง ๆ ที่อาจารย์เตรียมไว้ให้หรือจากการทดลองในห้องเรียนในสิ่งที่ไม่สามารถเห็นผล ได้จากการเก็บบันทึกนอกห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียว

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปและบันทึกผลหลังกิจกรรมนอกห้องเรียน เป็นการสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่ค้นพบจากกิจกรรมนอกห้องเรียน พูดคุยถึงการทำตามข้อตกลงทั้งในและนอกห้องเรียนและบันทึกผล การจัดนิทรรศการ ฯลฯ ซึ่งอาจมีการทำกิจกรรมต่อเนื่องและประเมินผล โดยพิจารณาจากรายงาน การอภิปราย การพูดคุย หรือการทดสอบ

ประโยชน์และความสำคัญของกิจกรรมนอกห้องเรียน

กิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียน เป็นกิจกรรมที่มีคุณค่ามากในการขยายขอบข่ายของความคิด ความรู้ และเพิ่มพูนทักษะของนักศึกษา นับเป็นกิจกรรมที่ช่วยผสมผสานในการเรียนการสอนในห้องเรียนได้ผลสมบูรณ์ขึ้นอย่างแท้จริง ดังที่ นักการศึกษาหลาย ๆ ท่านได้กล่าวไว้ดังนี้ (ศิริภรณ์ กลิ่นหอม, 2545 : 32)

ธิดารัตน์ บุญนุช (2543 : 20) ได้กล่าวว่า กิจกรรมนอกห้องเรียนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาที่ร่วมกันทำกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านวิชาการและสติปัญญา กิจกรรมนักศึกษาเป็นส่วนส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ในชั้น ถ้ามีการจัดกิจกรรมให้ดีแล้วก็สามารถนำความรู้จากชั้นเรียนมาประยุกต์ใช้เข้ากับสภาพแวดล้อมนอกชั้นเรียนได้ เช่น นักศึกษาวารสารศาสตร์อาจจัดทำหนังสือพิมพ์ของสถาบัน นักศึกษาสาขาดนตรีก็จัดกิจกรรมการแสดงประเภทดนตรี เป็นต้น โดยเป็นการนำความรู้ในชั้นเรียนมาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมนอกชั้นเรียนอันจะส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้แตกฉาน และได้ประสบการณ์มากยิ่งขึ้นด้วยกิจกรรมบางอย่าง เป็นการผสมผสานความรู้หลาย ๆ ด้านของนักศึกษา

2. ด้านสังคม กิจกรรมนักศึกษายจะช่วยสอนและฝึกทักษะพิเศษในการติดต่อกันในสังคม ให้แก่นักศึกษา ช่วยให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงความเกี่ยวพันกันในสังคม ช่วยให้นักศึกษารู้จักปรับตัวและหาโลกของตัวเอง กิจกรรมเป็นห้องปฏิบัติการที่มีค่าอย่างยิ่งต่อการใช้ชีวิตในสังคม เพราะกิจกรรมช่วยให้นักศึกษาเข้าใจอิทธิพล รวมทั้งแรงผลักดันของสังคมและวัฒนธรรมต่อทัศนคติคุณธรรมและการแสดงออกของแต่ละบุคคล และกลุ่มนักศึกษาในสังคมมหาวิทยาลัย

3. ด้านการอยู่ร่วมกัน กิจกรรมนักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์กันเองช่วยให้นักศึกษาเรียนรู้ถึงการอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน ประชุมร่วมกัน ฝึกหัดประสานงาน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน นอกจากนี้กิจกรรมยังช่วยให้นักศึกษารู้จักรับผิดชอบในฐานะสมาชิกของกลุ่ม มีการพัฒนาความเข้าใจต่อตนเองและผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง

4. ด้านการพัฒนาตัวนักศึกษา กิจกรรมเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาการในตัวนักศึกษายบรรลุผลจากการที่ทราบลักษณะและภูมิหลังของนักศึกษาเกี่ยวกับความสนใจ สุขภาพร่างกาย และพื้นฐานทางสังคมก็สามารถจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับการพัฒนานักศึกษาในแต่ละชั้นได้ เพราะนักศึกษาแต่ละคนมีระดับวุฒิภาวะทางสังคมที่ต่างกัน มีพัฒนาการทางด้านร่างกายและสังคมที่ต่างกัน ความเจริญทางสมองที่ต่างกัน และความต้องการแตกต่างกัน ซึ่งเหล่านี้ทำให้นักศึกษาแต่ละคนมีพัฒนาการที่แตกต่างกันออกไป ถ้านักศึกษาได้แสดงออกก็จะเกิดพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ และพัฒนาด้านคุณธรรมด้วย เพราะประสบการณ์เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ภายนอกชั้นเรียน รวมทั้งจากการประยุกต์สภาพการณ์บางอย่าง สิ่งเหล่านี้มาจากกิจกรรม ดังนั้น กิจกรรมจึงช่วยให้นิสิตได้ปรับตัวเอง ฝึกฝนตนเองเพื่ออนาคต

5. ฝึกการเป็นผู้นำและการใช้ชีวิตระบอบประชาธิปไตย กิจกรรมนักศึกษามีส่วนช่วยนักศึกษาเพื่อการมีชีวิตในสังคมระบอบประชาธิปไตย ช่วยให้นักศึกษาเรียนรู้ว่าการเป็นพลเมืองดีนั้นเป็นอย่างไร ให้โอกาสได้พัฒนาความเป็นผู้นำและผู้ตาม พัฒนาความก้าวหน้าที่มีคุณธรรมและรู้จักการรักษากฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว กิจกรรมนักศึกษาต้องยึดหลัก

ประชาธิปไตย คุณธรรมและมาตรฐานต่าง ๆ ในสังคมด้วย และเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมได้ตามความสนใจ ความสามารถ และทักษะของแต่ละบุคคล

6. เกิดความรักสถาบันและรักการให้บริการชุมชน กิจกรรมนักศึกษาเปิดโอกาสให้เกิดการรวมตัวกันเป็นเอกภาพในสถาบัน จากการติดต่อกันฉันท์เพื่อนระหว่างอาจารย์กับศิษย์และบุคลากรอื่น ๆ ในสถาบัน ทำให้เกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน กิจกรรมได้ช่วยให้นักศึกษาได้รู้จักสถาบันหรือชุมชนที่ตนอยู่ร่วมด้วยกัน ซึ่งจะนำไปสู่การมีความรักกับสังคม หรือการบริการสังคมต่อไปด้วย

7. ระบายพลังของนักศึกษา การเรียนในมหาวิทยาลัยต่างจากการเรียนในโรงเรียนมัธยม นักศึกษามีเวลาว่างมากขึ้น และอาจใช้เวลาว่างที่ใช้ประโยชน์และอาจเป็นโทษต่อตนเอง รวมทั้งสังคมได้ กิจกรรมนักศึกษาจะช่วยให้ นักศึกษาใช้เวลาว่างในการสร้างสรรค์ช้กนาคตนเองไปในทิศทางที่ถูกต้อง

สมิต (Smith. 1976 : 32) กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมนอกห้องเรียนไว้ดังนี้

1. เป็นการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยผ่านประสบการณ์ตรง การเรียนรู้จะเริ่มที่วัตถุประสงค์ ความสนใจ และความต้องการของนักศึกษาการรับรู้ทางประสาทสัมผัสต่างๆ สามารถจดได้ง่ายและครบในกิจกรรมนอกห้องเรียนไม่ว่าจะเป็นการมองสังเกต สัมผัส ได้ยิน ได้เห็น ได้กลิ่น เป็นการเรียนที่มีชีวิตชีวาเต็มไปด้วยความกระตือรือร้นของผู้เรียน

2. เป็นการเรียนการสอนที่พัฒนาในเชิงสร้างสรรค์ นักศึกษากับอาจารย์ได้วางแผนร่วมกันความรู้ไม่จำเป็นต้องเกิดในห้องสี่เหลี่ยมเท่านั้น ทุกสิ่งทุกอย่างที่พบเห็นล้วนมีความหมายและก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น อาจารย์มีบทบาทในการให้คำแนะนำ สอนวิธีที่จะแสวงหาความรู้ แสวงหาคำตอบด้วยตนเอง การเรียนการสอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความกระตือรือร้นใฝ่หาความรู้และสร้างสรรค์สิ่งใหม่และความคิดใหม่ๆ อยู่เสมอเป็นการเรียนที่มีชีวิตชีวา

สวอน (Swan. 1979 : 22) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมนอกห้องเรียนไว้ว่า ไม่เป็นการเพียงพอที่นักศึกษาจะเรียนอยู่ในห้องเรียนมองออกมายังโลกภายนอกนักศึกษาต้องการประสบการณ์ตรงที่ตื่นเต้น ได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง ค้นพบปัญหาคำตอบในโลกของความเป็นจริง เป็นการช่วยให้นักศึกษาได้เห็น ได้ศึกษาจากของจริงแทนภาพ หรือสัญลักษณ์จากหนังสือหรือจากการสนทนาพูดคุย อาจารย์สามารถที่จะให้นักศึกษาได้สัมผัส ได้ประสบการณ์ตรงจากกิจกรรมนอกห้องเรียน และ Swan ได้ให้เหตุผลของการนำวิธีสอนเข้าไปใช้ในหลักสูตรการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. เพื่อกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น เป็นการนำนักศึกษาให้สนใจสิ่งใหม่ หรือ เรื่องใหม่ที่กำลังเรียน
 2. เพื่อเพิ่มความสนใจในสิ่งที่เรียน เพราะนักศึกษาได้เรียนรู้จากของจริง นักศึกษาจะมีคำถามมากมาย เมื่อเข้ามาในชั้นเรียน
 3. เพื่อให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจในสิ่งที่สงสัย และอยากศึกษาเพิ่มเติมต่อไป
 4. เพื่อฝึกฝนให้นักศึกษาเป็นนักสำรวจ และชอบสะสม นำสิ่งที่อยู่นอกห้องเรียนในสภาพจริงมาศึกษา
 5. เพื่อฝึกการสังเกต และจดบันทึก เป็นการรวบรวมทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ
 6. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจในความสัมพันธ์ของบุคคลต่าง ๆ ในสังคม
 7. เพื่อให้นักศึกษาเกิดความชื่นชมต่อศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งเหตุการณ์ในแง่ประวัติศาสตร์เมื่อนักศึกษาไปในสถานที่จริง
 8. เพื่อฝึกการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการศึกษา เพราะสิ่งที่นักศึกษาศึกษาไม่จำกัดอยู่ในเฉพาะห้องเรียนเท่านั้น ทุกสิ่งที่อยู่รอบตัวล้วนเป็นสิ่งที่น่าศึกษาทั้งสิ้น
 9. เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจและสามารถแปลผลจากสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวได้
 10. เป็นแนวทางการศึกษาหาความรู้ของตนเองต่อไปในอนาคต
- ดอลิงค์ (Dowling, 1998 : 19) กล่าวถึงผลที่นักศึกษาได้รับจากกิจกรรมนอกห้องเรียนไว้ดังนี้

1. นักศึกษาจะได้รับความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องวิชาการ โน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์ โดยผ่านประสบการณ์ตรงในกิจกรรมการเรียนนอกห้องเรียน
2. นักศึกษาที่มาจากต่างมหาวิทยาลัย ต่างระดับฐานะทางเศรษฐกิจ และกลุ่มสังคมเชื้อชาติและวัฒนธรรมต่าง ๆ กัน จะได้เกิดความเข้าใจและความซาบซึ้งซึ่งกันและกัน ในขณะที่ใช้ชีวิตอยู่ ทำงาน เรียน และเล่นด้วยกันที่ค่ายและในกลางแจ้ง
3. นักศึกษาเห็นคุณค่าของความร่วมมือภายในกลุ่มในการแก้ปัญหา เสนอความคิดเห็นร่วมกัน ตั้งมาตรฐานและประเมินผลของกิจกรรมที่ได้ดำเนินไปตามแผน
4. ทั้งอาจารย์และนักศึกษาได้รับการหยั่งรู้ในสิ่งใหม่ ๆ และค้นพบลักษณะ อุปนิสัย บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลจากประสบการณ์เรียนนอกห้องเรียน การที่มีความเข้าใจซึ่งกันและกันเพิ่มมากขึ้น จะส่งผลต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์และนักศึกษาในห้องเรียน
5. นักศึกษามีความจรรโลงใจ เมื่อตระหนักถึงความงามของธรรมชาติรอบ ๆ ตนเอง
6. นักศึกษาจะรับรู้ถึงคุณค่า และความสำคัญในฐานะที่ตนเองก็มีส่วนร่วมในการทำงานกับเพื่อนและทำคุณประโยชน์ให้แก่คนอื่น

7. นักศึกษาได้รับความรู้สึของการพึ่งตนเอง และความเจริญเติบโตต่างๆ ที่เขาเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ

8. นักศึกษาจะแสดงออกอย่างสร้างสรรค์โดยผ่านประสบการณ์ใหม่ ด้านการโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์

9. นักศึกษาได้รับความสนใจในการโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นผลจากการทำงานเกี่ยวกับโครงการอนุรักษ์

10. นักศึกษาจะได้รับความเข้าใจมากขึ้น ในเรื่องของความสำคัญของอุปนิสัยที่ดี และการปฏิบัติงานที่คำนึงถึงความปลอดภัย

ลิงค์ (Link. 1998 : 9) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการนำนักศึกษาออกไปศึกษานอกห้องเรียนไว้ดังนี้

1. ช่วยขยายประสบการณ์ของการเรียนรู้ในห้องเรียน หรือช่วยเสริมบทเรียนในห้องเรียน
2. ช่วยให้บทเรียนนอกห้องเรียนน่าตื่นเต้นและท้าทาย
3. ส่งเสริมให้นักศึกษาช่างสังเกต เป็นการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และได้มีการศึกษาด้วยตนเอง

4. ช่วยพัฒนาค่านิยมทางจริยธรรม

5. ช่วยให้รู้จักสิ่งแวดล้อม และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

นิคม ทาแดง (2543 : 18) กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมนอกห้องเรียนว่าการจัดการศึกษาในระบบมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นระดับใดก็ตามจะให้ความสำคัญแก่ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนมากเกินไปทั้ง ๆ ที่การเรียนรู้ที่มีประโยชน์ต่อชีวิตจริง ส่วนใหญ่มักจะเกิดจากประสบการณ์นอกห้องเรียน โดยเฉพาะวัยนักศึกษา นอกจากนี้ นักศึกษายังมีโอกาสได้ประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวได้มากที่สุด

ดวงจันทร์ ผิวงาม (2547 : 26) กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมนอกห้องเรียนได้ดังนี้

1. ทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง และเป็นการขยายประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียน

2. ทำให้นักศึกษามีโอกาสได้ศึกษาเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันหลายวิชา

3. เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ ลดความเครียดในห้องเรียน

4. ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาและระหว่างนักศึกษากับนักศึกษา

5. ปลุกฝังนิสัยที่พึงประสงค์ให้แก่นักศึกษา เช่น ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ ความร่วมมือกับผู้อื่น การรู้จักสังเกต นอกจากนี้ยังมีการปลุกฝังให้นักศึกษารักหวงแหนและตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมรู้จักใช้รู้จักรักษา

สรุปว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบศึกษานอกห้องเรียน เป็นการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ศึกษาความรู้อย่างอิสระตามความถนัดและความสนใจ ส่งผลให้นักศึกษาสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาการ โน้มหน้าไว้มุ่งใจเพื่อการประชาสัมพันธ์

ปัญหาในการทำกิจกรรมนอกห้องเรียนของนักศึกษา

การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ มีรูปแบบในการดำเนินงานที่สถาบันต่าง ๆ ก็ประสบปัญหาทั้งที่แตกต่างกันออกไปและคล้ายคลึงกัน จากผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านกิจกรรมนอกห้องเรียนของนักศึกษาโดยทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาของทั้งรัฐและเอกชน ซึ่งส่วนใหญ่ประสบปัญหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (ทบทวนมหาวิทยาลัย, 2537 : 32)

1. ปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรที่ทำงานด้านกิจกรรมนักศึกษาโดยตรง
2. งบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ
3. นักศึกษามีภาระการเรียนมาก ทำให้มีเวลาทำกิจกรรมน้อย
4. นักศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการเรียนรู้จากการทำกิจกรรม
5. อาจารย์ฝ่ายวิชาการมาเห็นความสำคัญของการเรียนรู้จากการทำกิจกรรม
6. บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและมีใจรักด้านกิจกรรมน้อย คณาจารย์ไม่เห็นความสำคัญของการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมของนักศึกษา
7. ขาดแคลนสถานที่ที่เหมาะสมและเพียงพอกับการจัดกิจกรรมนักศึกษา
8. ผู้บริหารของแต่ละสถาบันไม่ให้ความสำคัญต่อการทำกิจกรรมของนักศึกษาเท่าที่ควร
9. ขาดการประสานงานด้านกิจกรรมระหว่างสถาบัน
10. ระยะเวลาขององค์การบริหารกิจการนักศึกษาแต่ละสมัยสั้นเกินไป
11. การจัดเบิกรบประมาณและอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมนักศึกษาไม่สะดวก ต้องผ่านขั้นตอนมาก
12. ขาดอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรม
13. ขาดนโยบายด้านการพัฒนากิจกรรมนักศึกษาเท่าที่ควร

ธิดารัตน์ บุญนุช (2543 : อ้างถึงใน พระมหาสุววัฒน์ ปรีธปริง, 2548 : 30) ได้กล่าวถึงปัญหาของงานกิจกรรมนอกห้องเรียนของนักศึกษา จากการประเมินผลกิจกรรมนักศึกษา ทำให้ทราบปัญหาจากการจัดและดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษา ดังนี้

1. ด้านนักศึกษาที่ทำกิจกรรม คือ นักศึกษามีเวลาว่างที่ไม่ตรงกันเนื่องจากระบบการเรียน ส่งผลต่อการบริหารและการประสานความร่วมมือในการทำงานกล่าวคือขาดความต่อเนื่องและ ผู้รับผิดชอบที่แน่นอน

2. ด้านนักศึกษาทั่วไป นักศึกษาทั่วไปสนใจเข้าร่วมกิจกรรมน้อย ทั้งนี้เพราะมีนักศึกษาจำนวนหนึ่งไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรม และนักศึกษาจำนวนหนึ่งที่สนใจกิจกรรมแต่ไม่มีเวลาเนื่องจากระบบการเรียน นอกจากนี้สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ทำให้ทุกคนต้องแข่งขันเพื่อการมีงานทำ ส่งผลให้นักศึกษาเห็นการเรียนในชั้นสำคัญกว่าการทำกิจกรรม

3. ด้านอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมมีภาระงานมาก และคิดว่าการช่วยงานนักศึกษาทำให้สูญเสียเวลาการแสวงหาความก้าวหน้าด้านอื่น ๆ จึงมีอาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรมน้อย นอกจากนี้อาจารย์ยังไม่ทราบกฎ ระเบียบการทำกิจกรรมนักศึกษา ส่งผลให้การ ทำงานไม่คล่องตัว

4. ด้านอาจารย์ทั่วไป อาจารย์ทั่วไปไม่เข้าร่วมกิจกรรม เพราะมีภาระงานสอน งานบริหาร และอื่น ๆ ที่ว่างไม่ตรงกับการทำกิจกรรม รวมทั้งบางท่านไม่ให้ความสนใจกับกิจกรรมนักศึกษา

5. ด้านงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวก มีการจัดสรรงบประมาณในการทำ กิจกรรมนักศึกษาในจำนวนจำกัด ส่งผลให้ไม่เพียงพอต่อการทำกิจกรรม จึงต้องใช้เวลาส่วนหนึ่ง เพื่อหารายได้มาเพื่อจัดกิจกรรม เป็นผลให้การดำเนินงานจัดกิจกรรมนักศึกษามีเวลาน้อย

โสภณ อรุณรัตน์ (2542 : 12) ได้สรุปปัญหาหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลให้นักศึกษาไม่ค่อย เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ดังนี้

1. การดำเนินงานของฝ่ายกิจการนักศึกษาของคณะที่ไม่เอื้อให้ศึกษาสนใจเข้าร่วม กิจกรรม ด้วยมีปัญหาในตัวเองคือตนเองเป็นเบื้องต้นที่ไม่คล่องตัว

2. การเสียดสีของอาจารย์ที่จะช่วยกันเป็นที่ปรึกษาด้านกิจกรรมของนักศึกษาให้ มากกว่าที่เป็นอยู่ และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักศึกษาจัดขึ้น

3. รูปแบบของกิจกรรม อาจเป็นโครงการหรือกิจกรรมเดิม ๆ ที่เคยจัดกันโดยรุ่นก่อน ๆ กล่าวได้ว่าเป็นอย่างเดียวกัน เพียงแต่ปรับเปลี่ยนวันที่และผู้ดำเนินงาน นักศึกษาที่เป็นรุ่นพี่ที่เคยได้ ร่วมกิจกรรมนั้นมาก่อนจึงเกิดความเบื่อหน่ายที่จะเข้าร่วม

4. สถานที่ตั้งหรือที่ทำงานที่อยู่กันกระจัดกระจาย แทรกอยู่ตามห้องแคบๆ หรือไม่ก็ทำ เป็นซุ้มกันตามใต้ต้นไม้ บางชมรมก็ไม่มีที่อยู่

5. นักศึกษารับรู้การดำเนินงานกิจกรรมน้อย ก็มาจากตัวชมรมเองหรือฝ่ายทำกิจกรรมที่ ไม่เปิดเผยตัวเองให้เป็นที่รู้จัก

6. ปัญหาในการดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษา เช่น ปัญหาด้านองค์การบริหารจัดการ ปัญหาด้านงบประมาณ การขาดการสนับสนุนจากหลายฝ่าย ฯลฯ

7. ความต้องการในการดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษา เช่น อยากให้กิจกรรมมีรูปแบบ หลากหลาย การประชาสัมพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม

สรุปได้ว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่ทำให้นักศึกษาไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาได้ เนื่องมาจากนักศึกษามีกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องทำในเวลานั้น เช่น ดิฉันเรียน งานพิเศษ ทำการบ้าน ฯลฯ รวมทั้งนักศึกษาไม่ทราบว่ามีการกิจกรรมนักศึกษาเพราะการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

ข้อมูลเกี่ยวกับคณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

แม้ว่าวิทยาลัยครูจะสามารถผลิตบัณฑิตเพิ่มขึ้นหลายสาขา ตามความต้องการของท้องถิ่น แต่คนทั่วไปยังคิดว่าวิทยาลัยครูผลิตบัณฑิตเฉพาะสาขาวิชาครูเท่านั้น จากจุดนี้ทำให้ผู้สำเร็จ การศึกษาวิทยาศาสตร์บัณฑิต และศิลปศาสตรบัณฑิต ขาดโอกาสในการได้งานทำ ด้วยเหตุนี้จึงมี ความจำเป็นต้องเปลี่ยนชื่อให้สอดคล้องกับความเป็นสากล เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและเพื่อ ประโยชน์ต่อนักศึกษา กรรมการฝึกหัดครูจึงขอพระราชทานนามวิทยาลัยครูใหม่ และได้รับ พระราชทานนามจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชว่า “สถาบันราชภัฏ” แทน “วิทยาลัยครู” เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535

พ.ศ. 2538 จากการที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ได้ พระราชทานนาม “สถาบันราชภัฏ” แทน “วิทยาลัยครู” ตั้งแต่ 14 กุมภาพันธ์ 2535 ดังที่กล่าวมาแล้ว นั้น บัดนี้พระองค์ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรให้ จัดตั้งสถาบันราชภัฏขึ้นแทนวิทยาลัยครู

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 ขึ้นไว้ ณ วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2538 โดยให้ยกเลิกพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 และ พระราชบัญญัติวิทยาลัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527 และให้วิทยาลัยครูที่ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ วิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 เป็นสถาบันราชภัฏ ซึ่งขณะนั้นมีอยู่ทั้งหมด 36 แห่ง ด้วยกัน

จากบทบัญญัติในมาตรา 7 ใน พ.ร.บ. สถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2535 สถาบันการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัยที่สามารถเปิดสอนวิชาการต่างๆ ตั้งแต่ระดับปริญญาตรี โท และ เอก ได้ตาม ความสามารถของแต่ละสถาบัน

สถาบันราชภัฏพระนคร ได้สถาปนาเป็น “มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร” เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2547 ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มีสภาพเป็นนิติบุคคล

การจัดการศึกษา

1. ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. ระดับปริญญาตรี
3. ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คณะวิทยาการจัดการ เป็นส่วนราชการหนึ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ภารกิจหลัก คือ การผลิตบัณฑิตและบุคลากรในสายบริหารธุรกิจ การจัดการ และสายการเตรียมการจัดการเรียนการสอน ในปีพุทธศักราช 2527 ต่อมาเมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2529 มีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้คณะวิชาวิทยาการจัดการเป็นคณะหนึ่งในโครงสร้างของวิทยาลัยครู ต่อมาในปี พ.ศ.2538 วิทยาลัยได้เปลี่ยนสถานภาพเป็นสถาบันราชภัฏ ซึ่งเป็นนามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชพระราชทานให้และชื่อคณะวิชาวิทยาการจัดการเปลี่ยนเป็นคณะวิทยาการจัดการ ปัจจุบันคณะวิทยาการจัดการมีการจัดการศึกษา ใน 4 สาขาวิชาได้แก่

1. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
2. สาขาวิชานิเทศศาสตร์
3. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ
4. สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

แผนยุทธศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ พ.ศ. 2549 – 2553

ปรัชญา

เสริมสร้างองค์ความรู้สู่สังคม ชำรงไว้ซึ่งคุณธรรมจริยธรรม ชี้นำชุมชนบนพื้นฐานความพอเพียง

วิสัยทัศน์

คณะวิทยาการจัดการ มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่สังคม ภายใต้อุดมการณ์เศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ

1. ดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อผลิตบัณฑิตสาขาต่างๆ ตอบสนองความต้องการของสังคม
2. จัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ที่มุ่งเน้นการฝึกประสบการณ์ตรง เพื่อส่งเสริมคุณภาพบัณฑิตในทุกหลักสูตรที่อยู่ในความรับผิดชอบ
3. ส่งเสริมการเป็นผู้นำในการพัฒนาธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ โดยนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงคุณธรรมจริยธรรมเป็นสำคัญ

4. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร ให้มีใจรักในงานสอน และมีศักยภาพในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. ผลิตบัณฑิตให้ได้มาตรฐาน มีคุณธรรมจริยธรรมและตอบสนองความต้องการของชุมชน และสังคมอย่างมีคุณภาพ

2. พัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้ก้าวหน้าทันสมัยและมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้

3. เสริมสร้างองค์ความรู้เพื่อนำไปสู่การเป็นผู้นำในการพัฒนาธุรกิจโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณธรรมจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพ

4. ปฏิรูปโครงสร้างระบบการบริหารจัดการให้มีเอกภาพ นำไปสู่การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบาย

1. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและคุณธรรมจริยธรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม

2. พัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีความทันสมัยภายใต้นวัตกรรมใหม่

3. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ที่ประสบการณ์ตรงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ

4. กระจายโอกาสทางการศึกษาให้กับบุคลากรในท้องถิ่น ได้มีโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันและต่อเนื่อง

5. ส่งเสริมการพัฒนางานองค์ความรู้ทางธุรกิจที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม โดยคำนึงถึงหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

6. ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายโดยมุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

7. ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าการวิจัย เพื่อการเรียนรู้ทางธุรกิจ โดยยึดมั่นคุณธรรมจริยธรรม

8. ปฏิรูปการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใส โดยยึดหลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม

9. ปลุกฝังให้บัณฑิตมีจิตสำนึกในความเป็นไทย

10. เร่งรัดพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ ทั้งด้านคุณวุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น

สาขาวิชานิติศาสตร์

สาขาวิชานิติศาสตร์ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ สำนักงานสาขาวิชานิติศาสตร์ ตั้งอยู่ที่ อาคารเฉลิมพระเกียรติ 15 ชั้น ชั้น 5 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ประวัติความเป็นมา

สาขาวิชานิติศาสตร์ แต่เดิมอยู่ในความรับผิดชอบของภาควิชาการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ สังกัดคณะมนุษยศาสตร์ สาขาเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยสอนในรายวิชาเฉพาะ และมีการเชิญอาจารย์พิเศษจากสถานประกอบการภายนอกมาสอนในรายวิชาเฉพาะด้าน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์แก่นักศึกษาและเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ไปฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการจริง

การจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2530 ได้เปิดสอนในระดับอนุปริญญา ประมาณ 4 รุ่น ในปีพุทธศักราช 2532 เริ่มเปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตร์ปริญญาตรี 4 ปี รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา วิชาเอกวารสารศาสตร์และการประชาสัมพันธ์มาศึกษาต่อในหลักสูตร 4 ปี โดยใช้เวลาเรียนเพิ่ม 2 ปี และรับผู้สำเร็จการศึกษาจากระดับมัธยมศึกษาต่อ ใช้เวลา 4 ปี ได้รับปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี)

เมื่อได้เปิดสอนหลักสูตรนิติศาสตร์มาระยะหนึ่ง มีการปรับปรุงหลักสูตรสาขาวิชานิติศาสตร์จึงได้จัดส่งอาจารย์ของภาควิชาภาสาวิชานิติศาสตร์ได้รับความนิยจากผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น โดยมีขอผู้สมัครเรียนสาขานี้เป็นจำนวนมาก จึงส่งผลให้ต้องมีการเปิดรับนักศึกษาในภาคปกติ และในภาค กศ.บป. สาขาวิชานิติศาสตร์เพิ่มมากขึ้น ในปีพุทธศักราช 2539 เป็นสาขาวิชานิติศาสตร์” ในปีพุทธศักราช 2542 ตามประกาศสถาบัน สังกัดคณะวิทยาการจัดการ ผู้บริหารเปลี่ยนจากหัวหน้าภาควิชามาเป็นประธานสาขาวิชา มีวาระดำรงตำแหน่ง 2 ปี โดยมีการคัดเลือกจากคณาจารย์ในสาขามาทำหน้าที่บริหาร โดยให้มีคณะกรรมการสาขาวิชาขึ้นชุดหนึ่งจำนวน 6 คน มีวาระดำรงตำแหน่ง 2 ปี เริ่มเมื่อเดือนสิงหาคม 2542 จนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันสาขาวิชานิติศาสตร์มีอาจารย์ในสังกัดรวม 13 คน และมีอาจารย์พิเศษมาช่วยสอนภาคเรียนละประมาณ 20 คน มีที่ตั้งสาขาวิชาที่คณะวิทยาการจัดการ อาคารเฉลิมพระเกียรติ 15 ชั้น ชั้น 5

ปัจจุบันมีคณาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภักดี ขจรไชยกุล ประธานสาขาวิชา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปราณี สุรสิทธิ์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิดิ รักษาติ
4. อาจารย์นิติพัฒน์ วิจิตรภาพ

5. อาจารย์สุวรรณ มาศเมฆ
6. อาจารย์โสธยา งามสนิท
7. อาจารย์ปรีชา สมพีช
8. อาจารย์ปัทมา สารสุข
9. อาจารย์อรอนงค์ โหมิตพิพัฒน์
10. อาจารย์เสนาะ ตระกูลทัศน์เจริญ

ปรัชญา

สร้างคนดี มีความคิดสร้างสรรค์ ยึดมั่นคุณธรรม ชี้นำสังคม

วิสัยทัศน์

ผลิตบัณฑิตและบุคลากรให้มีความรอบรู้ มีทักษะวิชาชีพ มีความคิดสร้างสรรค์ ยึดมั่นอุดมการณ์ประชาธิปไตย ปฏิบัติงานอย่างมีจรรยาบรรณ ประสานประโยชน์ และชี้นำสังคม

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาด้านวิชาชีพนิเทศศาสตร์ในระดับอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. พัฒนาให้มีความพร้อมด้านบุคลิกภาพและมีทักษะการสื่อสาร เพื่อให้เป็นบัณฑิตที่พร้อมเข้าสู่วิชาชีพ
4. ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพ
5. สร้างนักนิเทศศาสตร์ที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ และชี้นำสังคมได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ ทั้งด้านวิชาการ และทักษะวิชาชีพ
2. เพื่อส่งเสริมให้มีทักษะในการใช้และรู้จักบำรุงรักษาเครื่องมือเทคโนโลยีการสื่อสาร
3. เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตนิเทศศาสตร์ ให้มีความคิดสร้างสรรค์ ยึดมั่นอุดมการณ์ มีคุณธรรม มีจรรยาบรรณ และรับผิดชอบต่อสังคม
4. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังให้เกิดแนวคิดและความมุ่งมั่นที่จะรับใช้สังคมตามแนวพระราชดำริ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตนิเทศศาสตร์

สาขาวิชานิเทศศาสตร์มีเป้าหมายผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ ดังอักษรย่อภาษาอังกฤษ CREATE ซึ่งนำมาจากอักษรตัวแรกของคำภาษาอังกฤษ ดังนี้

C Communication Skills	มีทักษะในการสื่อสาร
R Responsibility	มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
E Education	ให้การศึกษาแก่สังคม
A Accountability	มีความน่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับของสังคม
T Tactics	มีปฏิภาณไหวพริบ
E Ethics	มีจริยธรรม

เป็นบัณฑิตที่มีทักษะการสื่อสาร มีปฏิภาณไหวพริบ มีความคิดสร้างสรรค์ รู้ทันเหตุการณ์
ยึดมั่นในคุณธรรมแห่งชีวิต มีความรับผิดชอบ เป็นที่ยอมรับของสังคม

“สร้างบัณฑิตนิเทศศาสตร์ที่ปราดเปรื่อง รอบรู้เรื่องสื่อสารชำนาญผล
ให้ข้อมูลเรียนรู้สู่ปวงชน เป็นบุคคลที่คาดหวังของสังคม
ปฏิภาณว่องไวเปี่ยมไหวพริบ รู้ยกยิบเหตุอย่างเหมาะสม
มีคุณธรรมจรรยาบรรณานิยม เพื่ออุดมศึกษาของท้องถิ่นไทย”

ผศ. ภัคดี ขจรไชยกุล

ประพันธ์ในนามสาขาวิชานิเทศศาสตร์

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต

หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความรู้
ความสามารถ และทักษะสำหรับตลาดแรงงานทางด้านนิเทศศาสตร์ อันประกอบไปด้วยแขนงวิชา
ต่าง ๆ อาทิ วารสารศาสตร์ การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา และ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุ
โทรทัศน์ เพื่อให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตร เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ
วิชาการและวิชาชีพตลอดจนมีความพร้อมและสามารถแข่งขันในตลาดแรงงานในปัจจุบันและเป็นที่
ต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศได้

ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร

1. ปรัชญา ความสำคัญ และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1.1 ปรัชญา บัณฑิตมีความรู้ด้านนิเทศศาสตร์ เป็นบุคคลที่มีความรู้ มีทักษะ มี
จรรยาบรรณในวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถพัฒนาองค์
ความรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสายงานด้านนิเทศ
ศาสตร์ได้ เพื่อประโยชน์ของตนเองและสังคมต่อไป

1.2 ความสำคัญ ปัจจุบันนิเทศศาสตร์ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญและเป็นองค์ประกอบแขนงหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในองค์กรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการพัฒนางานด้านนิเทศศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพนั้น คือ ทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้ที่นำองค์ความรู้มาใช้ในการวางแผนการดำเนินการและประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในสายงานทางด้านนิเทศศาสตร์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เช่น การผลิตด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ตั้งอยู่ใกล้เขตพื้นที่อุตสาหกรรมและองค์กรต่างๆ มากมาย ดังนั้นจึงเป็นโอกาสดีที่จะผลิตบัณฑิตเพื่อรองรับ ความต้องการที่หลากหลายตามแต่ละองค์กรแต่ละแห่งที่ต้องการด้านแรงงานนิเทศศาสตร์ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและสนับสนุนในการดำเนินงานของตน และสนับสนุนให้บัณฑิตมีคุณภาพโดยการ ไปศึกษาดูงาน ฝึกงานวิชาสหกิจศึกษา ตลอดจนเชิญผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีประสบการณ์ในวิชาชีพ มาเป็นวิทยากรพิเศษส่งเสริมให้หลักสูตรมีความเข้มแข็งในการพัฒนาบัณฑิต

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อให้สามารถแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารและใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยทางด้านรูปแบบและเนื้อหา ในอันที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านนิเทศศาสตร์ที่สนองความต้องการขององค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

1.3.2 มีความคิดสร้างสรรค์ในวิทยาการด้านนิเทศศาสตร์ และสามารถที่จะค้นหาความถนัดของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อที่จะสร้างองค์ความรู้สามารถทางานครอบคลุมทางธุรกิจที่มุ่งสู่ความเป็นสากล

1.3.3 เป็นนักนิเทศศาสตร์ที่มีคุณธรรม จริยธรรมในการประกอบอาชีพ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ต่อองค์กรและเป็นที่ยอมรับในวงการวิชาชีพของตนสืบไป

ข้อมูลเบื้องต้นวิชาการโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

1.1 เพื่อให้นักศึกษาได้ศึกษาทฤษฎีการโน้มน้าวใจ ทฤษฎีจิตวิทยา และทฤษฎีสังคมวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการโน้มน้าวใจ

1.2 เพื่อให้นักศึกษาได้ศึกษาลักษณะและวิธีการโน้มน้าวใจโดยการใช้สื่อต่าง ๆ

1.3 เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกภาคปฏิบัติ ในการประยุกต์ภาคทฤษฎี เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

2. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร

2.1 เพื่อพัฒนารูปแบบและกระบวนการ การเรียนการสอนด้านการโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์

2.2 เพื่อให้นักศึกษาได้มีเรียนรู้ภาคทฤษฎีด้านการโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์ และได้ฝึกภาคปฏิบัติในการประยุกต์ภาคทฤษฎีทฤษฎี เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

3. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

3.1 เพื่อให้นักศึกษาได้ศึกษาทฤษฎีการโน้มน้าวใจ ทฤษฎีจิตวิทยา และทฤษฎีสังคมวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการโน้มน้าวใจ

3.2 เพื่อให้นักศึกษาได้ศึกษาลักษณะและวิธีการโน้มน้าวใจโดยการใช้สื่อต่าง ๆ

3.3 เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกภาคปฏิบัติ ในการประยุกต์ภาคทฤษฎี เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

4. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร

4.1 เพื่อพัฒนารูปแบบและกระบวนการ การเรียนการสอนด้านการโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์

4.2 เพื่อให้นักศึกษาได้มีเรียนรู้ภาคทฤษฎีด้านการโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์ และได้ฝึกภาคปฏิบัติในการประยุกต์ภาคทฤษฎีทฤษฎี เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาทฤษฎีการโน้มน้าวใจ ลักษณะและวิธีการโน้มน้าวใจโดยการใช้สื่อต่าง ๆ เช่น สื่อมวลชน สื่อบุคคล ฯลฯ รวมทั้งศึกษาถึงองค์ประกอบสำคัญทั้งทางด้านจิตวิทยาและสังคมวิทยา ที่มีผลต่อการโน้มน้าวใจ เพื่อประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

จำนวนชั่วโมงต่อภาคการศึกษา 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

คุณธรรม จริยธรรม

1. คุณธรรม จริยธรรม ที่ต้องการพัฒนา

1.1 มีความซื่อสัตย์สุจริต สามารถจัดการปัญหาด้านจริยธรรม และความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ที่ได้รับ กับจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ

1.2 มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพและแสดงออกซึ่งคุณธรรมจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ ในการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น

1.3 มีความรับผิดชอบในหน้าที่ เป็นสมาชิกที่ดี มีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อการพัฒนา เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น และมีภาวะผู้นำ

1.4 มีวินัย ตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ ขององค์กรและสังคม

1.5 การคิดเชิงบวก การคิดและสร้างเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การคิดถึงการชดเชย การเสียโอกาสของผู้อื่น

2. วิธีการสอนที่จะใช้ในการพัฒนาความรู้

2.1 สอดแทรกประสบการณ์และเหตุการณ์จริงระหว่างการเรียนการสอน

2.2 อภิปรายกรณีศึกษาร่วมกัน

3. วิธีการประเมินผล

3.1 ประเมินจากการอภิปรายกรณีศึกษาร่วมกัน

3.2 ประเมินจากพฤติกรรมทั้งในและนอกชั้นเรียน

3.3 ประเมินจากคำตอบข้อสอบเชิงวิเคราะห์ด้านคุณธรรม จริยธรรม และมนุษยธรรม

ความรู้

1. ความรู้ที่ต้องได้รับ

1.1 นักศึกษามีความรู้และความเข้าใจในภาคทฤษฎีด้านการโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์

1.2 นักศึกษาสามารถนำความรู้ในภาคทฤษฎี ไปประยุกต์ใช้ในการฝึกภาคปฏิบัติ

2. วิธีการสอน

2.1 บรรยาย

2.2 ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

2.3 ฝึกปฏิบัติ

3. วิธีการประเมินผล

3.1 ประเมินจากประสิทธิผลของการค้นคว้าและการนำเสนอ

3.2 ประเมินจากประสิทธิผลของการฝึกปฏิบัติ

3.3 ประเมินจากคำตอบข้อสอบ

ทักษะทางปัญญา

1. ทักษะทางปัญญาที่ต้องพัฒนา

สามารถนำความรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์

2. วิธีการสอน

บรรยายควบคู่กับการฝึกปฏิบัติ

3. วิธีการประเมินผล

ประเมินจากคำตอบข้อสอบ

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

1. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่ต้องพัฒนา

1.1 สามารถพัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพ และจริยธรรม ให้เหมาะสมในการโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์

1.2 สามารถปฏิบัติและรับผิดชอบงานตามที่ได้รับมอบหมายตามหน้าที่และบทบาทของตนในกลุ่มงานได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้ร่วมงานและแก้ไขปัญหาของกลุ่มหรือทีมงาน

2. วิธีการสอน

2.1 บรรยาย

2.2 ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

2.3 ฝึกปฏิบัติ

3. วิธีการประเมินผล

3.1 ประเมินจากประสิทธิผลของการค้นคว้าและการนำเสนอ

3.2 ประเมินจากประสิทธิผลของการฝึกปฏิบัติ

ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ต้องพัฒนา

1.1 สามารถพัฒนาทักษะด้านการคิด วิเคราะห์ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสมในการโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์

1.2 สามารถปฏิบัติและรับผิดชอบงานด้านการคิด วิเคราะห์ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสมในการโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์ ตามที่ได้รับมอบหมาย

2. วิธีการสอน

2.1 บรรยาย

2.2 ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

2.3 ฝึกปฏิบัติ

3. วิธีการประเมินผล

3.1 ประเมินจากประสิทธิผลของการค้นคว้าและการนำเสนอ

3.2 ประเมินจากประสิทธิผลของการฝึกปฏิบัติ

3.3 ประเมินจากคำตอบข้อสอบ

1. แผนการสอน

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน สื่อที่ใช้(ถ้ามี)
1	แนะนำแนวทางการเรียนการสอน ความหมาย ความสำคัญ และ ความสัมพันธ์ระหว่าง การ ประชาสัมพันธ์ การโน้มน้าวใจ	4	1. บรรยาย และแทรกประสบการณ์ และเหตุการณ์จริงระหว่างการเรียน การสอน
2	ทฤษฎีการโน้มน้าวใจ	1	1. บรรยาย
		3	2. ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
3	นำเสนอสิ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้าด้วย ตนเอง	1	1. นำเสนอสิ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้าด้วย ตนเอง
		3	2. อภิปรายสรุปร่วมกัน
4 - 5	ทฤษฎีจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการ โน้มน้าวใจ	4(2+2)	1. บรรยาย และแทรกประสบการณ์ และเหตุการณ์จริงระหว่างการเรียน การสอน
		4(2+2)	2. อภิปรายกรณีศึกษาาร่วมกัน
6 - 7	ทฤษฎีสังคมวิทยาที่เกี่ยวข้องกับ การโน้มน้าวใจ	4(2+2)	1. บรรยาย และแทรกประสบการณ์ และเหตุการณ์จริงระหว่างการเรียน การสอน
		4(2+2)	2. อภิปรายกรณีศึกษาาร่วมกัน
8	ลักษณะและวิธีการโน้มน้าวใจโดย การใช้สื่อต่าง ๆ	2	1. บรรยาย และแทรกประสบการณ์ และเหตุการณ์จริงระหว่างการเรียน การสอน
		2	2. อภิปรายกรณีศึกษาาร่วมกัน

ลำดับ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนรู้การสอน สื่อที่ใช้(ถ้ามี)
9	สอบกลางภาค		
10	ลักษณะและวิธีการโน้มน้าวใจโดย การใช้สื่อบุคคล	3 1	1. ฝึกปฏิบัติ 2. นำเสนอ
11	ลักษณะและวิธีการโน้มน้าวใจโดย การใช้สื่อสิ่งพิมพ์	3 1	1. ฝึกปฏิบัติ 2. นำเสนอ
12	ลักษณะและวิธีการโน้มน้าวใจโดย การใช้สื่อใหม่ (อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ อินทราเน็ต)	3 1	1. ฝึกปฏิบัติ 2. นำเสนอ
13	ลักษณะและวิธีการโน้มน้าวใจโดย การใช้สื่อกิจกรรม	3 1	1. ฝึกปฏิบัติ 2. นำเสนอ
14	ลักษณะและวิธีการโน้มน้าวใจโดย การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง	3 1	1. ฝึกปฏิบัติ 2. นำเสนอ
15	ลักษณะและวิธีการโน้มน้าวใจโดย การใช้สื่อ วิทยุโทรทัศน์	3 1	1. ฝึกปฏิบัติ 2. นำเสนอ
16.	สอบปลายภาค		

2. แผนการเรียนรู้

กิจกรรม ที่	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ ประเมิน	สัดส่วน การประเมินผล
1	คุณธรรม จริยธรรม	1. ประเมินจากการอภิปราย กรณีศึกษาร่วมกัน 2. ประเมินจากพฤติกรรมทั้งในและ นอกชั้นเรียน 3. ประเมินจากคำตอบข้อสอบเชิง วิเคราะห์ด้านคุณธรรม จริยธรรม และมนุษยธรรม	4 - 8 1 - 16 9, 16	15 %
2	ความรู้	1. ประเมินจากประสิทธิผลของการ ค้นคว้าและการนำเสนอ 2. ประเมินจากประสิทธิผลของการ ฝึกปฏิบัติ 3. ประเมินจากคำตอบข้อสอบ	2 - 3 10 - 15 9, 16	15 %
3	ทักษะทางปัญญา	ประเมินจากคำตอบข้อสอบ	9, 16	40 %
4	ทักษะ ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ	1. ประเมินจากประสิทธิผลของการ ค้นคว้าและการนำเสนอ 2. ประเมินจากประสิทธิผลของการ ฝึกปฏิบัติ	2 - 3 10 - 15	15 %
5	ทักษะการวิเคราะห์ เชิงตัวเลข การ สื่อสาร และการใช้ เทคโนโลยี สารสนเทศ	1. ประเมินจากประสิทธิผลของการ ค้นคว้าและการนำเสนอ 2. ประเมินจากประสิทธิผลของการ ฝึกปฏิบัติ 3. ประเมินจากคำตอบข้อสอบ	10 - 15 10 - 15 9, 16	15 %

1. เอกสารและตำราหลัก การโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์
2. เอกสารและข้อมูลสำคัญ ทฤษฎีการโน้มน้าวใจ ทฤษฎีจิตวิทยา และทฤษฎีสังคมวิทยา
ที่เกี่ยวข้องกับการโน้มน้าวใจ
3. เอกสารและข้อมูลแนะนำ การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ

การประเมินผลการเรียน แบบอิงเกณฑ์

คะแนน	ผลการเรียน	คะแนน	ผลการเรียน
80 – 100	A	60 - 64	C
75 – 79	B +	55 – 59	D +
70 - 74	B	50 - 54	D
65 - 69	C +	0 - 49	F

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สมชาติ ตันอารีย์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้เทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์หน่วยชีวิตและสิ่งแวดล้อมและเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบกิจกรรมนอกห้องเรียนและวิธีสอนแบบการศึกษาในห้องเรียน ผลการวิจัย 1) นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบกิจกรรมนอกห้องเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการศึกษาในห้องเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอน

วิชิต สุรัตน์เรืองชัย, และคณะ (2549 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ผู้สอนและแบบสอบถามสำหรับที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างข้อคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ผลการประเมินการตอบแบบสอบถามของ พบว่าอาจารย์ขาดเทคนิคการสอน ขาดกิจกรรมการปฏิบัติ เน้นการบรรยายมากเกินไป อธิบายไม่ชัดเจนไม่มีการวัดและประเมินผลเป็นระยะ วัดและประเมินผลความจำมากกว่าการนำไปใช้ ส่วนด้านความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนของคณาจารย์พบว่า คณาจารย์ต้องการได้รับการพัฒนาตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนมากที่สุดในเรื่องต่อไปนี้เป็นคือ รูปแบบและเทคนิคการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนผู้เรียนต้องการระบบการสอนที่ไม่น่าเบื่อ ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย น่าสนใจ วัดและประเมินผลเป็นระยะสม่ำเสมอเพื่อพัฒนาและปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่สอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ

นันท์พัทธนันท์ เชื้อแก้ว. (2550 : บทคัดย่อ). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการการเรียนรู้นอกห้องเรียนและการกระจำคำนิยามเพื่อเสริมสร้างความรู้และการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อมจากการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับความสะอาดห้องเรียน โดยผู้ช่วยวิจัย อยู่ในระดับสูง และมีคะแนนการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับความสะอาดห้องเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลองมีคะแนนการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อมจากการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับความสะอาดห้องน้ำห้องส้วม โดยผู้ช่วยวิจัย อยู่ในระดับสูง และมีคะแนนการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับความสะอาดห้องน้ำห้องส้วม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลองมีคะแนนการปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อมจากการสังเกตพฤติกรรมการรักษาความสะอาดเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยการสังเกตของผู้ปกครอง หลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นุชนารถ นาคฉายา (2550 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องนักศึกษาทำงานเป็นกลุ่มนอกห้องเรียนกันอย่างไร พบว่า นักศึกษาไม่เข้าใจคำสั่งของอาจารย์ อีกทั้งนักศึกษาไม่ได้รับการเตรียมพร้อมในเรื่องของภาษาอย่างเพียงพอทำให้เกิดความยากของงานและกลายเป็นปัญหาหนึ่งของนักศึกษาดังนั้น นักศึกษาจึงต้องขอความช่วยเหลือจากอาจารย์และเพื่อน นอกจากนี้นักศึกษาทำงานกลุ่มนอกห้องเรียน โดยปราศจากความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่ม เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานและไม่มาตามที่นัดหมาย ดังนั้น นักศึกษาจึงแก้ปัญหาโดยส่วนหนึ่งของสมาชิกทั้งหมดทำงานอย่างรีบเร่ง จากปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีทั้งทัศนคติที่ดีต่อการทำงานกลุ่มนอกห้องเรียนโดยเฉพาะในด้านการเรียนรู้อย่างอิสระ มีเพียงนักศึกษา 2 คน ที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการทำงานกลุ่มนอกห้องเรียน กล่าวคือ นักศึกษาเชื่อว่าการขาดการควบคุมของอาจารย์จะเป็นการเพิ่มความเกียจคร้านในการเรียนของนักศึกษา

วีณา วโรตมะวิชัย (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ที่ลงมือปฏิบัติ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้นมีจำนวน 8 กิจกรรม มีลักษณะการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือกระทำทั้งในลักษณะเดี่ยวและกลุ่ม มีเนื้อหาคณิตศาสตร์เป็นแกน และบูรณาการกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ พลศึกษา สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม การงานอาชีพและเทคโนโลยี และศิลปะ ใช้เวลาทำกิจกรรมทั้งสิ้น 5 ชั่วโมง นักเรียนมีเจตคติเกี่ยวกับการเรียนคณิตศาสตร์ ก่อนเรียนอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ในขณะที่หลังเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วย ในระหว่างทำ

กิจกรรม นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่กล้าแสดงออกให้ความร่วมมือในการทำงาน กระตือรือร้น รับผิดชอบ นักเรียนได้คะแนนชิ้นงานอยู่ในระดับดี

คลอง วงศ์สุขมนตรี (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความต้องการของนักศึกษาต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ พบว่า นักศึกษาชายกับนักศึกษาหญิงโดยรวมมีความต้องการด้านอาคารและสถานที่ ความต้องการด้านอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ความต้องการด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนโดยแยกเป็นด้าน ด้านหลักสูตร ความต้องการด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนโดยแยกเป็นด้านวิธีการสอนและ กิจกรรมการเรียนการสอน ความต้องการด้านการวัดและการประเมินผลความต้องการด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ความต้องการด้านสื่อการเรียนการสอน ความต้องการด้านกิจกรรมและสวัสดิการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ชัชพรชัย พูอินหลง (2553 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องพัฒนาเจตคติโดยกิจกรรมกลุ่มสำหรับนักศึกษาในรายวิชา COM 211 กฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเจตคติโดยกิจกรรมกลุ่มสำหรับนักศึกษาในรายวิชา COM 211 กฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน ที่เดิมนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าวิชานี้มีเนื้อหาที่เป็นเรื่องกฎหมายและจริยธรรมอันเป็นเรื่องมีเนื้อหามากและที่เข้าใจยาก ผู้วิจัยนำกิจกรรมกลุ่มแบบ Tutorial เข้ามาเสริมการเรียนแบบบรรยาย โดยให้นักศึกษาที่มีผลการทดสอบอ่อนอาสาเข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษาที่มีผลการทดสอบดีอาสาเป็น Tutor จากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในการทำกิจกรรมกลุ่ม พบว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้แนวการเรียนจากเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน เพิ่มความรับผิดชอบในการเรียนให้มากยิ่งขึ้น นักศึกษาที่เข้าร่วมส่วนใหญ่แสดงความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมมาก ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาในชั้นเรียนจำนวนมากกว่ากึ่งหนึ่งมีเจตคติที่ดีในระดับปานกลาง ต่อการศึกษารายวิชา กฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชนในส่วนที่เป็นเนื้อหาและความสำคัญต่อวิชาชีพนิเทศศาสตร์

จิตติมา อัครธิพิงศ์. (2553 : บทคัดย่อ). ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจของนักศึกษาที่มีจิตอาสาในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมประจำภาคการศึกษาที่ 2/2553 พบว่า นักศึกษามีความตั้งใจอยากจะช่วยพัฒนาโรงเรียน อยากทำความดี ทำประโยชน์ให้กับสังคม แต่ก่อนลงมือทำกิจกรรม นักศึกษามีความรู้สึกลำบากที่ทำงานที่ยากเป็นงานใหญ่ ไม่เคยทำงานในลักษณะนี้มาก่อน จึงมีความกังวลกลัวว่าจะทำงานนี้ไม่สำเร็จภายในระยะเวลาและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดแต่เมื่อได้ทำกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว นักศึกษารู้สึกดีใจ มีความภาคภูมิใจ ที่สามารถทำงานให้สำเร็จได้ไม่ว่าจะเป็น การทาสีรั้วโรงเรียน ทาสีเสาธงชาติ ทาสีของเด็กเล่นที่ถูกน้ำท่วมเสียหาย หรือการปรับปรุงภูมิทัศน์ของโรงเรียน ด้วยการปลูกต้นไม้บริเวณรอบ ๆ โรงเรียน นอกจากความภาคภูมิใจและความรู้สึกที่ดี

แล้ว นักศึกษายังอยากแนะนำโครงการให้คนอื่นๆ มาร่วมทำกิจกรรมจิตอาสาด้วยกันสามารถสร้างประโยชน์ให้กับสังคม ได้รับประสบการณ์หลากหลาย ทำให้รู้จักการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักการวางแผน การทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบ เสียสละ อดทน และที่สำคัญกิจกรรมจิตอาสาทำให้นักศึกษาเกิดความประทับใจและมีความสุขจากการทำโครงการจิตอาสาในครั้งนี้

อัจฉรา ประกิจ (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการพัฒนาศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่มเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาด้วยเทคนิคกิจกรรมกลุ่ม หลังการทดลอง มีคะแนนศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาสูงกว่าก่อนการทดลอง และกลุ่มทดลองมีคะแนนศักยภาพเพื่อนที่ปรึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการนิเทศและติดตามผล จำนวน 2 ครั้ง สรุปได้ว่าการติดตามผล ครั้งที่ 1 การใช้ทักษะการให้คำปรึกษาของกลุ่มทดลองอยู่ในระดับดี ซึ่งทักษะในการให้คำปรึกษาที่กลุ่มทดลองใช้มากที่สุดคือ ทักษะการฟัง แต่ทักษะที่ใช้บ่อยที่สุดคือทักษะการสรุปความ และไม่ได้ใช้กระบวนการให้คำปรึกษาครบทุกขั้นตอน และจากการติดตามผล ครั้งที่ 2 พบว่าการใช้ทักษะการให้คำปรึกษาของกลุ่มทดลองอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งพบว่ากลุ่มทดลองโดยส่วนใหญ่ใช้ทักษะการให้คำปรึกษาครบทุกทักษะ และกระบวนการให้คำปรึกษาครบทุกขั้นตอน

อุไรวรรณ สุโรจน์ (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความต้องการของนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ปริติ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ในการเรียนรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการของนักศึกษาเกี่ยวกับเป้าหมายในการประกอบอาชีพเมื่อศึกษาจบแล้ว 2) เพื่อศึกษาวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน 3) เพื่อศึกษาความต้องการของนักศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน และ 4) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างนักศึกษาที่มีเพศ ชื่นเรียน และคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษา ที่แตกต่างกันกับเป้าหมายในการประกอบอาชีพเมื่อเรียนจบแล้วกับวิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน และกับความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาต้องการประกอบอาชีพอัยการ และผู้พิพากษาในระดับมาก ส่วนอาชีพอื่น ๆ ในระดับปานกลาง 2) นักศึกษาใช้วิธีการบรรลุเป้าหมายในการเรียน 8 ข้อ ในระดับมาก คือ คบหาสมาคมกับนักศึกษาที่สนใจและเอาใจใส่ในการเรียน ตั้งใจฟังคำบรรยายและจดสาระสำคัญไว้ทุกครั้ง ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอ ทำแบบฝึกหัดที่อาจารย์ให้ทำทุกครั้ง ท่องหลักเกณฑ์สำคัญที่ได้เรียนมาแล้ว เพื่อนที่คบหาสมาคมกันใช้เวลาทบทวนบทเรียนร่วมกัน และค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมทางกฎหมายอย่างสม่ำเสมอ ส่วนอีก 6 ข้อที่เหลือ ในระดับปานกลาง 3) นักศึกษาต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนระดับมากที่สุด 25 หน่วยงาน เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ ศาลอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาล

ยุติธรรม และศาลแพ่ง เป็นต้น และต้องการไปศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียนในต่างประเทศมากกว่าครึ่งหนึ่งของนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด และ 4) เมื่อเปรียบเทียบความต้องการประกอบอาชีพ วิธีบรรลุเป้าหมายในการเรียน และความต้องการศึกษาวิชากฎหมายเพิ่มเติมนอกห้องเรียน กับ เพศ ชั้น เรียน และคะแนนเฉลี่ยทางการศึกษาของนักศึกษา พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

Bleeker, Evans, and Miller (2006) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมนักศึกษาที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ความสำเร็จทางวิชาการและความก้าวร้าวของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า มีความเกี่ยวข้องระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษากับเกรดเฉลี่ยสะสม ผู้หญิงที่เข้าร่วมในสโมสรทางสังคมมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าผู้หญิงที่เข้าร่วมทางกีฬาและผู้หญิงที่ไม่เข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญ ผู้ชายที่เกี่ยวข้องกับสโมสรทางสังคมมีคะแนนความก้าวร้าวสูงกว่าผู้หญิงที่เข้าร่วมในสโมสรทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น สำหรับผู้หญิงการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับกิจกรรม ในขณะที่สำหรับผู้ชายมีความสัมพันธ์ชัดเจนน้อย

Toshihiro, Hayashi (2006) ได้ศึกษาการเรียนในประเทศญี่ปุ่น ศึกษาเกี่ยวกับ การเรียนแบบผสมผสานสำหรับการศึกษาในมหาวิทยาลัย เพื่อวิเคราะห์และติดตามผู้เรียน พบว่า มีการติดตามการเรียนแบบผสมผสานผลเป็นที่น่าพอใจ มีการติดตามการเรียนโดยการบรรยายในรูปแบบของการวิเคราะห์ซึ่งมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดเนื้อหาการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เตรียมพร้อมและทบทวนที่บ้านเป็นการเรียนการสอนที่มีการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจได้เป็นอย่างดี และมีการตั้งกฎข้อบังคับใหม่เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนและให้บริการฟรีในรูปแบบการสอนแบบ E-Learning อย่างจริงจัง เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนแบบผสมผสานได้อย่างเหมาะสมที่สุด ทำให้ผู้เรียน สามารถเรียนพื้นฐานความรู้ เตรียมความพร้อมการเรียนแบบ E-Learning ที่บ้านได้ สามารถอ่านและทำให้มีความรู้ในระดับเดียวกัน ผู้สอนสามารถเตรียมแบบฝึกหัดในการเรียนในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม นักศึกษาสามารถตรวจสอบการเรียนในชั้นเรียนได้

Joe, Luca (2006) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักผสมผสานเพื่อเสริมการจัดการเรียนการสอนพบว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานหรือการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธี เช่น การเรียนแบบออนไลน์และการเรียนแบบเผชิญหน้า ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่น่าสนใจเพราะเป็นเทคโนโลยีใหม่และมีความพร้อมยิ่งขึ้น การอาศัยทางด้านเทคโนโลยีอย่างเดียวไม่สามารถตอบสนองการแก้ปัญหาได้ ควรมีการผสมผสานตามต้องการของผู้เรียน และประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอน

Elizabeth, Stacey and Philippa, Gerbic (2006) ศึกษาวิธีการสอนสำหรับการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่มีผลกระทบต่อการเรียนทางไกลและการเรียนในวิทยาเขต พบว่า การสนทนาออนไลน์ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การอ่านข้อความประกาศบนเครือข่ายทำให้มีความผูกพันกัน การเขียนและการสื่อสารระหว่างกันทำให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนจากจีนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากคุณลักษณะการเรียนรู้แบบออนไลน์ทำให้เขามีเวลาอ่านข้อความ การคิด การเตรียมตัวตอบคำถามเป็นภาษาอังกฤษและผู้เรียนไม่เคยขาดส่งงาน มีเวลาในแต่ละสัปดาห์สนทนากันเกี่ยวกับเรื่องทฤษฎี แนวคิดของทฤษฎี ตั้งหัวข้อและอภิปราย อ่านเพิ่มเติม จากนั้นนำไปทำงานกรณีศึกษา โดยนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ โดยมีผู้สอนทำหน้าที่ชี้แจงงาน ตรวจสอบ ให้กำลังใจทุก ๆ คนที่เข้ามาออนไลน์ และพูดคุยเกี่ยวกับหัวข้อที่โพสต์ไว้ในชั้นเรียน

Errol, Randy and Robert (2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติ ความเชื่อ และการเรียนรู้ร่วมกันอย่างผสมผสาน พบว่า การเรียนแบบออนไลน์และการเรียนในห้องเรียนต้องมีการผสมผสานกัน เมื่อต้องการสืบค้นข้อมูล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่สุดในการส่งเนื้อหาผ่านระบบออนไลน์ เพื่อให้เกิดประโยชน์ที่แท้จริง การเรียนมีทั้งการจดบันทึกผสมผสานกับการติดต่อแบบออนไลน์ ซึ่งผู้เรียนเชื่อว่าใครที่มีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตจะได้เปรียบในการเรียนและความได้เปรียบส่วนใหญ่มาจากเทคโนโลยี

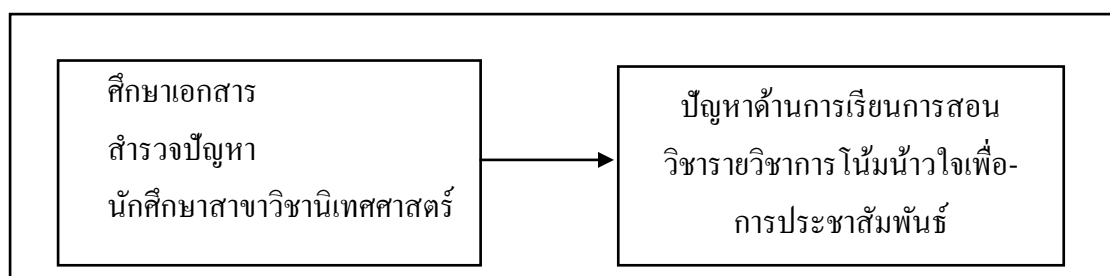
Sandeep, Patil and Ganesh, Shinde (2010) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาของอินเดียให้สูงขึ้นโดยวิธีการสอนแบบผสมผสาน ซึ่งการศึกษาของอินเดียแบบดั้งเดิมจำนวนผู้เรียนต่อกลุ่มหรือต่อห้องมีจำนวนมากทำการจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ จึงได้นำหลักการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบ E-Learning และการเรียนแบบเผชิญหน้า วิธีการนี้ทำให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การเข้าถึงง่ายและกว้างขึ้น มีการเรียนรู้อย่างยั่งยืนและทำให้การศึกษามีคุณภาพโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเป็นการศึกษาสำหรับศตวรรษใหม่ของอินเดีย

จากเอกสารงานวิจัย สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนทำให้นักศึกษามีคะแนนที่สูงขึ้นภายหลังการเรียนรู้ โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้การศึกษานอกสถานที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงมีความคิดสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้นต่อการเรียนการสอน มีเจตคติที่ดีต่อวิชาการใฝ่หมั่นใจเพื่อการประชาสัมพันธ์ และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพและมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตรสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ได้

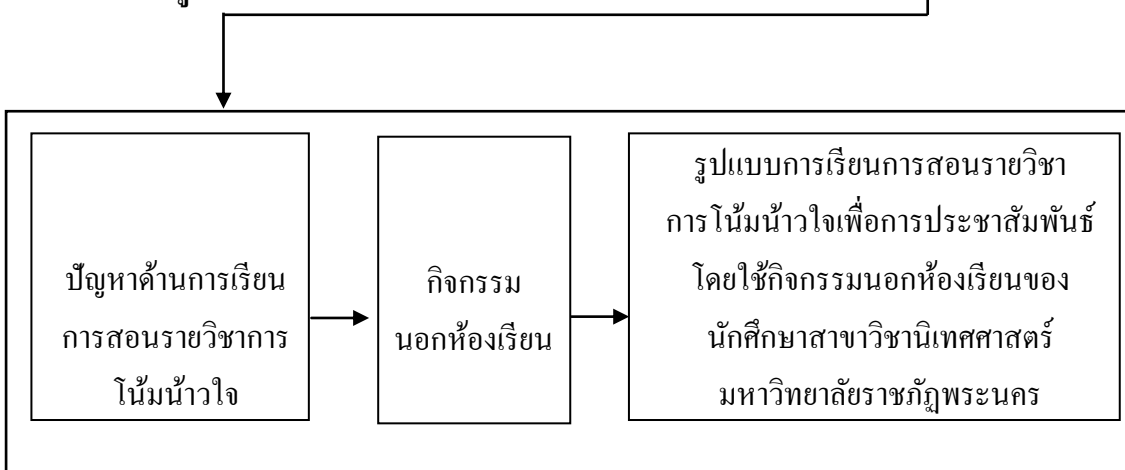
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน มาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย สำหรับสร้างรูปแบบการเรียนการสอนรายวิชา การโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์ โดยใช้กิจกรรมนอกห้องเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาประมวลเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาดังแผนภาพที่ 2.4

ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหา

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบ

ภาพที่ 2.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมนอกห้องเรียนการเรียนการสอนรายวิชาการโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่สังเคราะห์ขึ้นอยู่ในระดับมากขึ้นไป

2. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาการโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์ โดยใช้กิจกรรมนอกห้องเรียนสำหรับนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากขึ้นไป

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนด้วยรูปแบบกิจกรรมนอกห้องเรียนการเรียนการสอนรายวิชาการโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่พัฒนาขึ้น จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนรายวิชาการโน้มน้าวใจเพื่อการประชาสัมพันธ์ สำหรับนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่พัฒนาขึ้น จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติ

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนสำหรับนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากขึ้นไป